

M

A

C

R

H

Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

#prolepšíregiony

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

SRR21+

OBSAH

Obsah	2
Manažerské shrnutí.....	3
1 Úvod	4
2 Cíl a metodika zpracování	4
3 Hodnocení vývoje regionálních disparit ČR.....	5
4 Vyhodnocení účinnosti implementace Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+	13
5 Vyhodnocení účinnosti implementace opatření při podpoře regionálního rozvoje uvedených ve Zprávě o uplatňování SRR z r. 2017	19
6 Návrh opatření, které je nutno provést při podpoře regionálního rozvoje v působnosti ústředních správních úřadů, vč. doporučení pro podporu regionálního rozvoje v působnosti krajů a obcí.....	29
7 Posouzení vlivu koncepčních dokumentů veřejné správy a strategií rozvoje územních obvodů jednotlivých krajů na uplatňování SRR 21+, vč. vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví	35
8 Závěr.....	36
Použitá literatura a seznam zkratek	38
Přílohy	40

MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+¹ představuje základní shrnutí poznatků o plnění Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, jako základního strategického dokumentu regionální politiky ČR. Její součástí je také představení plnění základních cílů regionálního rozvoje na základě hodnocení vývojové dynamiky českých regionů pomocí časových řad vybraných indikátorů. Dokument je primárně určen pro členy vlády ČR, kteří mohou rozhodnout o aktualizaci nebo o zpracování návrhu Strategie regionálního rozvoje. Dále je dokument určen představitelům samospráv a odborné i akademické veřejnosti.

Plnění jednotlivých aktivit Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ je primárně **vázáno na EU fondy**. Vzhledem k pozdnímu startu programového období EU na roky 2021–2027 je vyhodnocení naplňování aktivit předčasné. **Řada aktivit je ve fázi průběžného plnění**, tzn. že byly min. vypsaný výzvy z operačních programů pro předložení projektů o možnou podporu. Součástí vyhodnocení plnění aktivit podle jednotlivých územích cílů je i **aktualizace státem podporovaných regionů**. **Výsledek aktualizace je rozšíření hospodářsky a sociálně ohrožených území o 7 nových správních obvodů ORP** (Bílina, Kopřivnice, Aš, Jaroměř, Třinec, Jindřichův Hradec, Česká Lípa). Aktuální přehled státem podporovaných regionů, který schvaluje vláda ČR, je **přílohou usnesení tohoto materiálu**.

Z pohledu naplňování jednoho ze základních cílů regionální politiky, kterým je konvergence, **ČR jako celek stagnuje**. Ve srovnání s ostatními postsocialistickými zeměmi **vykazuje ČR vysokou dynamiku hodnocených ukazatelů**. Bohužel **snahy o konvergenci jsou velmi regionálně odlišné**. **Hlavními motory růstu a konvergence jsou Hl. m. Praha a jeho zázemí ve Středočeském kraji a také Jihomoravský kraj**. Zbylé kraje v porovnání s jinými regiony střední Evropy **stagnují, některé i ztrácejí**. Jedná se o **kraje Ústecký a Karlovarský**, které se v některých ukazatelích propadají a vykazují tak divergenční tendence, zejména v inovační oblasti (indikátor inovační výkonnost regionů) a ekonomické oblasti (indikátor HDP v PPS na obyv. v průměru EU27). **V delším časovém období se ukazuje, že ČR a její regiony se dostávají do tzv. pasti středních příjmů, což je předstupeň před dlouhodobým uvíznutím regionů v rozvojové pasti**. Takové regiony se dle výzkumných studií vyskytují v řadě západních zemích EU, příčiny jejich stagnace jsou popsány i v 9. kohezní zprávě a o tomto negativním trendu se zmiňují respektované instituce, jako je OECD nebo Světová banka.

Pro budoucí řešení výzev, kterým čelí regiony, **bude nutná užší spolupráce a koordinace regionální politiky s jednotlivými sektorovými politikami**. Dlouhodobé neřešení zaostávání regionů vede k narůstání velkých nerovností v řadě oblastí, například ve vzdělání. Zároveň neřešení nerovností silně dopadají a odrážejí se ve velké nedůvěře lidí v instituce a společnosti. Indikátorem nedůvěry je například nízká volební účast a jejich výsledky. Platformou pro budoucí koordinovaná řešení ve prospěch regionů ČR může být na vládní úrovni **Výbor pro regionální politiku**.

¹ Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje 2021+ byla vytvořena a projednána s územními partnery v polovině roku 2024. Materiál prošel i meziresortním připomínkovým řízením v průběhu října 2024.

1 ÚVOD

Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (dále jen „Zpráva“) je předkládaná vládě ČR na základě § 9 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. Na základě Zprávy vláda ČR mimo jiné případně rozhodne o aktualizaci strategie regionálního rozvoje nebo o zpracování nového návrhu strategie regionálního rozvoje.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (dále jen „SRR 21+“), která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 4. listopadu 2019 č. 775, stanovuje hlavní cíle regionálního rozvoje v horizontu sedmi let. **Hlavním smyslem** dokumentu bylo identifikovat, ve kterých tematických oblastech je potřebný či žádoucí územně specifický přístup² a definovat (jaké) odlišné intervence, které by měly být realizovány v odlišných územích (např. podpora konkurenceschopnosti, snižování regionálních disparit, podpora udržitelnosti). **Implementačními dokumenty** k SRR ČR 21+ byl Akční plán 2021–2022 (schválen usnesením vlády ze dne 11. ledna 2021 č. 23) a Akční plán 2023–2024 (schválen usnesením vlády ze dne 14. prosince 2022 č. 1045). Posledním implementačním dokumentem bude Akční plán 2025–2027, který je koncipován na období tří let, oproti předešlým dvouletým Akčním plánům. Akční plán 2025–2027 vznikl souběžně se Zprávou.

2 CÍL A METODIKA ZPRACOVÁNÍ

Cílem materiálu je vyhodnocení (monitoring) implementace strategie regionálního rozvoje za období 2021–2024. Strategie regionálního rozvoje a jeho akční plány (2021–2022; 2023–2024) je brána jako nástroj strategické charakteru pro naplňování cílů regionální politiky.

Díličními cíli jsou:

1. Vyhodnocení (monitoring) implementace SRR 21+ vč. případných návrhů na aktualizaci SRR ČR 21+ a jejich zdůvodnění, popř. návrhy témat a důvody pro zpracování nové SRR 21+;
2. Vyhodnocení návrhů opatření, která je nutné provést při podpoře regionálního rozvoje, které byly definované ve Zprávě o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020 a schválené vládou ČR v polovině roku 2017 (usnesení vlády ze dne 24. července 2017 č. 550);
3. Zhodnocení vývoje regionálních disparit na základě vybraných indikátorů ve vztahu k naplňování základních cílů regionální politiky;
4. Definování nových opatření, která je nutné provést při podpoře regionálního rozvoje po zbývající dobu platnosti SRR 21+ s přesahem do roku 2030;
5. Posouzení vlivu strategií rozvoje územních obvodů krajů a vybraných koncepčních dokumentů veřejné správy s celostátním působením na uplatňování Strategie regionálního rozvoje vč. vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví.

Obsah dokumentu je definován § 9 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. Při zpracování dokumentu byly v maximálním rozsahu využity veřejně přístupné zdroje (např. data ČSÚ, Eurostatu) a veřejně dostupné dokumenty (např. 9. kohezní zpráva, Dohoda o partnerství 2021–2027, resortní strategické dokumenty). Pro grafické znázornění zpracovaných veřejně dostupných dat byl použit Geografický informační systém (GIS).

Zpracování dokumentu také vychází i ze zkušeností Odboru regionální politiky Ministerstva pro místní rozvoj při nastavování podmínek pro zajištění cílů regionální politiky. Jedná se o dlouhodobé zkušenosti při tvorbě legislativy, strategických dokumentů a řady nástrojů, nejen finančních. Zároveň byla Zpráva společně s Akčním plánem 2025–2027 projednány na pracovních skupinách pro implementaci SRR 21+, čímž byl respektován

² Územně specifický přístup je chápán tak, že politiky, programy a nástroje intervence státu (nebo regulace) nepřístupují shodně k celému území ČR, ale mají buď v různých územích různé cíle, nebo jsou v různých územích nastavovány jinak, nebo mohou mít v různých územích poněkud jiné podmínky.

partnerský přístup (20. 6. 2024; 14. 8. 2024) a posléze také na Výboru pro regionální politiku na pracovní úrovni (6. 9. 2024).

3 HODNOCENÍ VÝVOJE REGIONÁLNÍCH DISPARIT ČR

A) Metodický postup

Hodnocení vývoje regionálních rozdílů bylo provedeno ve třech úrovních:

- 1) Hodnocení vývojové dynamiky Česka / českých regionů **v kontextu EU** (se zaměřením na prostor střední Evropy);
- 2) Hodnocení vývoje meziregionálních disparit v Česku (tj. NUTS III úroveň);
- 3) Hodnocení vnitro-regionálních disparit (správních obvodů ORP) se specifickým pohledem na vývoj a proměnu hospodářsky a sociálně ohrožených území (HSOÚ).

Z metodického pohledu bylo aplikováno vyhodnocení

- **časových řad vybraných indikátorů**³ mezi roky 2005–2022/2023;
- měření **míry variability vybraných ukazatelů a indexů změny** (zachycujících dynamiku změn);
- vyhodnocení **konvergence/divergence vybraných ukazatelů** prostřednictvím měření sigma-konvergence a beta-konvergence zachycujících, zda méně vyspělé územní jednotky (země/regiony) vykazují vyšší dynamiku růstu a dohánějí vyspělejší země/regiony.

³ Hodnocení na evropské úrovni zahrnovalo 11 indikátorů

1. hrubý domácí produkt v PPS na obyvatele v % průměru EU27,
2. počet let v rozvojové pastí
3. celková míra nezaměstnanosti
4. produktivita práce
5. inovační výkonnost regionů měřena regionálním inovačním indexem
6. index regionální konkurenceschopnosti
7. zaměstnání v technologických a znalostně náročných odvětvích
8. celkový vývoj populace
9. migrační saldo
10. přirozený přírůstek
11. skleníkové plyny

Hodnocení na krajské úrovni zahrnovalo 12 indikátorů

1. hrubý domácí produkt v PPS na obyvatele v % průměru EU27
2. výdaje na vědu a výzkum na 1 obyvatele v Kč celkem
3. soukromé (firemní) výdaje na vědu a výzkum jako % regionálního HDP
4. průměrná hrubá měsíční mzda
5. nezaměstnanost
6. bytová výstavba na 1 000 obyvatel
7. produktivita práce v Kč
8. index podnikatelské aktivity
9. celkový přírůstek/úbytek obyvatel na 1 000 obyvatel
10. naděje dožití při narození – ženy/ muži
11. index stáří
12. trestná činnost na 1000 obyvatel)

Hodnocení na úrovni správních obvodů ORP zahrnovalo 9 indikátorů

1. registrovaná míra nezaměstnanosti
2. uchazeči na 1 volné pracovní místo
3. bytová výstavba na 1 000 obyvatel
4. migrační saldo na 1 000 obyvatel
5. naděje dožití muži/ženy
6. index stáří
7. index podnikatelské aktivity
8. index sociálního vyloučení
9. reálný čistý peněžní příjem na jednoho obyvatele

Všechny výsledky byly vizualizovány prostřednictvím GIS.

B) Výsledky

1) HODNOCENÍ VÝVOJOVÉ DYNAMIKY ČESKA / ČESKÝCH REGIONŮ V KONTEXTU EU

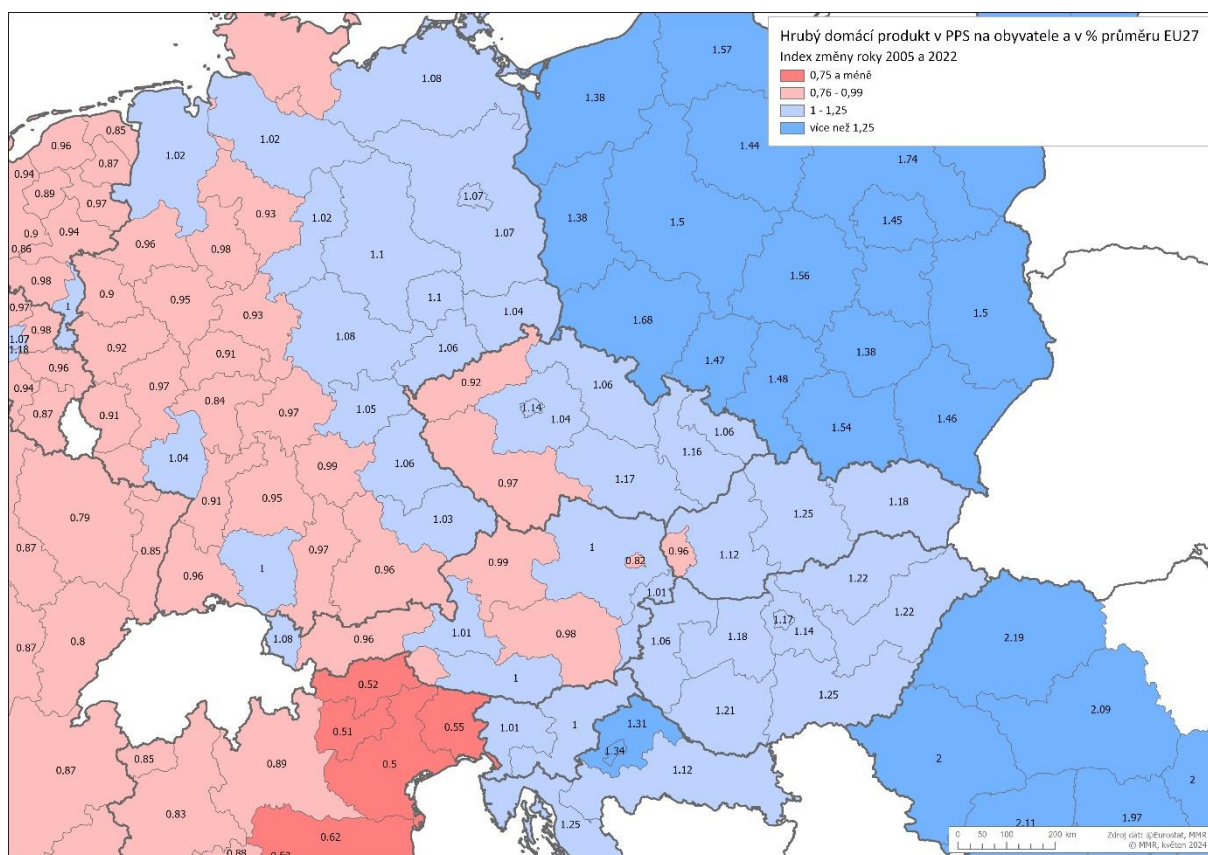
Cílem je **vyhodnotit pozici českých regionů** v evropském kontextu a **odhalit trendy vývoje** vzhledem k ostatním evropským regionům **s důrazem na srovnání s regiony ve střední Evropě** (východní a západní část Německa, Rakousko, Slovensko, Polsko, Maďarsko). Hlavním smyslem bylo zjistit trend ve velikosti regionálních rozdílů v evropském kontextu.

V případě **HDP v PPS na obyvatele** se v hodnoceném období Česko posunulo z hodnoty 82 na 90 (průměr EU = 100). Při srovnání hodnocených zemí Visegrádské skupiny (V4) vykazuje Česko nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele. Vývoj HDP v PPS v daném období nebyl trvale rostoucí, ale reagoval na změnu tuzemské i zahraniční poptávky a na další podmiňující faktory ovlivňující makroekonomický vývoj (zejména byl patrný propad a stagnace po finanční i pandemické krizi). Ačkoliv je patrná vyšší dynamika ekonomické výkonnosti Česka mezi ostatními postsocialistickými ekonomikami, tak k přibližování ekonomice Rakouska či Německa dochází jen velmi pozvolna z dlouhodobého pohledu (měřeno dle HDP v PPS na obyvatele v % průměru EU-28 (ještě vč. UK) i dle HDP v běžných cenách).

I přesto, že je výkonnost Česka jako celku v kontextu zemí V4 vysoká, tak Česko vykazuje vyšší vnitroregionální rozdíly (ve srovnání např. s Polskem nebo Maďarskem). Celkový růst je v Česku tažený stále více zejména vybranými regiony s vysokou ekonomickou dynamikou (zejména Praha a Jihovýchod, resp. Jihomoravský kraj). Vedle toho jsou regiony, např. Jihozápad a zejména Severozápad, které z hlediska HDP na obyvatele v PPS zaznamenaly dlouhodobý pokles. Tempo poklesu je navíc u regionu Severozápad jedno z nejvyšších ze všech hodnocených regionů ve střední Evropě. Naopak Polsko nebo Maďarsko (ale i Slovensko) vykazují nižší meziregionální variabilitu a růst (ačkoliv nižší) je rozložený mezi více regionů.

Hodnocení ekonomické výkonnosti prostřednictvím HDP v PPS na obyvatele bylo provedeno také prostřednictvím měření tzv. beta-konvergence a sigma-konvergence. Z výsledků je patrné, že dynamika konvergence byla nejvyšší v období před finanční krizí. V tomto období se i Česko nejvíce přibližovalo k průměru ekonomické výkonnosti EU a k vyspělejším zemím jako např. Německo nebo Rakousko. Následovalo však období (2014–2015) významného zpomalení konvergenčních tendencí v ekonomické výkonnosti. V období pandemie došlo dokonce krátkodobě k divergenčním tendencím a následné stagnaci. Dlouhodobě se však ukazuje, že dochází ke zpomalení dynamiky snižování rozdílů v ekonomické výkonnosti evropských regionů. V tomto smyslu i řada zemí ve střední a východní Evropě zaujala pozici "semiperiferie" a nedochází k významnému přibližování k EU-15.

Obr. 1 HDP v PPS na obyvatele a v % průměru EU 27 v regionech NUTS 2 střední Evropy.

Zdroj: MMR 2024 dle dat Eurostat.

Na úrovni Evropské komise (EK) se stále častěji v posledních letech zdůrazňují „**regiony v rozvojové pasti**“ (Diemer a kol. (2022)). V letech 2001 až 2019 byl růst jejich HDP na obyvatele hluboko pod průměrem EU a růst produktivity a tvorba pracovních míst byly nižší než v ostatních regionech. V Česku tato situace není „statisticky“ zatím tak vážná, jelikož většina českých regionů zažívala v posledních 20 letech poměrně významný hospodářský růst spojený s minimální nezaměstnaností (zejména v posledních 10 letech). Nicméně v roce 2023 OECD i Světová banka zdůrazňovala skutečnost, že Česko a jeho regiony uvázly v pasti středních příjmů, což je představeň před dlouhodobým uváznutím v rozvojové pasti. Konkurenceschopnost a ekonomický růst byl tažen investicemi do infrastruktury, vyšší zaměstnaností a nižší produktivitou práce spojenou s nižšími mzdami. Tyto zdroje růstu se však postupně vyčerpávají. Z českých regionů je v současné době nejzranitelnější region Severozápad, který v ekonomické i inovační výkonnosti vykazuje divergenční tendence, které se zatím nedaří stabilizovat.

Produktivita práce je jedním z klíčových parametrů dlouhodobé konkurenceschopnosti Česka a jeho regionů. Pozice Česka se v ukazateli produktivity práce v PPS v % průměru EU28 zlepšuje, ale její průměrná i mediánová hodnota zaostává za vyspělými zeměmi a je stále pod průměrem EU-28. Produktivita práce v Česku dosáhla v roce 2022 68 % průměru zemí EU, přičemž podstatný je trend tohoto vývoje. V období do roku 2008 docházelo k reálné konvergenci z hlediska produktivity, ale během finanční krize došlo ke stagnaci, a dokonce snížení produktivity práce. Nicméně mezi roky 2014–2020 došlo k bezprecedentnímu růstu řady ekonomik v EU a Česko patřilo mezi 4 země, které měly nejvyšší změnu (růst) produktivity práce. Nejvyšší dynamiku v tomto období vykazovalo Irsko, ale Česko patřilo jednoznačně k nejrychleji rostoucím ekonomikám v postsocialistickém bloku (společně s Bulharskem a Lotyšskem). Ze zemí V4 se Česko přibližovalo k průměru EU nejrychleji (index změny 1,19 mezi roky 2014–2022). Nicméně v pandemickém a post-pandemickém období se tato tendence zpomalila a k přibližování dochází velmi pozvolna. Nejvyšší dynamiku v tomto období naopak vykazovaly pobaltské země, Chorvatsko nebo Bulharsko. Vývoj produktivity práce úzce souvisí se strukturou ekonomiky a do jaké míry dochází

k proměnám ekonomické základny (tj. charakter, typy a specializace firem). V tomto smyslu je důležitým podmiňujícím faktorem postavení Česka v kontextu globálních výrobních řetězců. I přes zvyšování produktivity práce v českých regionech je nezbytné zdůraznit, že přibližování k úrovni Rakouska či Německa je velmi pomalé. Navíc z hlediska průměrné celkové produktivity práce v tis. Kč v krajích došlo ke zvýšení meziregionálních rozdílů. Nejvyššímu průměrnému nárůstu ve sledovaném období došlo u Středočeského a Jihomoravského kraje. Pozice Prahy je dlouhodobě dominantní, ale právě např. Jihomoravský kraj vykazoval vyšší průměrnou produktivitu práce v posledních 10 letech ve srovnání Prahou.

Inovační výkonnost Česka i většiny regionů je průměrná (z hlediska tzv. regionálního inovačního indexu) a konvergenční tendence jsou velmi pomalé v dlouhodobém horizontu. Současně existují významné meziregionální rozdíly ve vstupech i výstupech inovačních aktivit v českých regionech, což odpovídá různým fázím rozvoje regionálních inovačních systémů v Česku. Většina českých regionů je v kategorii tzv. „*moderate innovator*“. V roce 2023 se poprvé v historii dostal nemetropolitní region (Jihomoravský kraj) ze střední Evropy do kategorie „*strong innovator*“. Regionální inovační výkonnost je silně propojená se strukturou firem a ekonomických aktivit v krajích (a s postavením v globálních hodnotových řetězcích, které je pro řadu českých firem nevýhodné).

Pozici českých regionů lze hodnotit také prostřednictvím **indexu regionální konkurenceschopnosti**⁴. Jedná se o dlouho používaný kompozitní indikátor, který hodnotí různé aspekty konkurenceschopnosti ve všech regionech EU. Index z roku 2022 ukazuje zlepšující se pozici řady méně rozvinutých regionů, ale stále existují podstatné rozdíly mezi regiony i státy EU. Zejména v regionech střední a východní Evropy se významně posilovala konkurenceschopnost do roku 2019 a docházelo ke konvergenčním tendencím vůči regionům v EU-15. Tento růst konkurenceschopnosti byl však mnohdy zapříčiněn nízkými výchozími hodnotami vybraných ukazatelů v roce 2016 (např. HDP na obyv.) Mezi roky 2019–2022 již posilování konkurenceschopnosti vykazovala jen část regionů ve střední a východní Evropě (např. v Chorvatsku, Maďarsku, Polsku a Slovinsku). Naopak v Česku to byly jen některé regiony, které zvyšovaly konkurenceschopnost, ale např. pozice uhelných regionů se začala zhoršovat. V porovnání regionů NUTS II v Česku je zřejmé, že region Severozápad vykazuje vysoce podprůměrné výsledky (hodnota indexu 86,6) nejen mezi českými kraji, ale i mezi všemi regiony EU. Naopak pozice dalšího uhelného regionu Moravskoslezska je poměrně příznivá (hodnota indexu konkurenceschopnosti 96,8), přičemž průměr všech regionů v EU je 100). Mezi českými kraji zaujímá třetí místo v indexu konkurenceschopnosti (vykazuje lepší výsledky než regiony Severovýchod, Střední Morava nebo Jihozápad). Průměr celého Česka je 99,7, což je však silně ovlivněno zejména vysokou konkurenceschopností metropolitního regionu Prahy (114,3).

Z hlediska **zaměstnání v technologických a znalostně náročných odvětvích** (v % na celkové zaměstnanosti) Česko vykazuje nadprůměrný podíl zaměstnanců v těchto oborech. Tento ukazatel vyjadřuje určitý potenciál pro růst znalostní ekonomiky v regionech a odráží stávající ekonomickou základnu tvořenou firemním sektorem v různých oborech a s různou specializací. Mezi roky 2018 a 2022 došlo ke zvýšení podílu zaměstnaných v těchto odvětvích o 0,4 p. b. (na 5,4 %). Průměr EU byl 4,8 % v roce 2022, přičemž dynamika růstu byla vyšší v EU (nárůst o 0,8 p. b. v období 2018–2022). Ve srovnání se zeměmi V4 vykazuje Česko nejvyšší podíl zaměstnaných ve znalostně a technologicky náročných oborech. Ačkoliv jsou hodnoty tohoto ukazatele na podobné úrovni jako např. v Německu nebo dokonce i mírně vyšší než v Rakousku, tak Česko vykazuje vysokou meziregionální variabilitu. Zaměstnanost v těchto technologicky a znalostně náročných odvětvích je výrazně územně koncentrována do Prahy (11,2 % v roce 2022) a Středočeského kraje (6,1 %) event. do regionu Jihovýchod (5,3 %). Všechny ostatní regiony vykazují podprůměrné výsledky a zejména dynamika je velmi nízká nebo se

⁴ Index regionální konkurenceschopnosti, který je zveřejňován každé tři roky již od roku 2010, umožňuje regionům EU monitorovat a hodnotit svůj rozvoj v průběhu času a ve srovnání s jinými regiony. Je to důležitý nástroj, který **ukazuje konkurenceschopnost regionů z evropské perspektivy na základě 68 ukazatelů**.

Edice indexu regionální konkurenceschopnosti z roku 2022 používá plně revidovanou metodiku a přepočítává dvě předchozí edice. Skládá se ze tří dílčích indexů: „základního“, „efektivního“, „inovačního“ a z 11 pilířů, které popisují různé aspekty konkurenceschopnosti. Jsou to 1) instituce, 2) makroekonomická stabilita, 3) infrastruktura, 4) zdravotnictví, 5) základní vzdělávání, 6) vysokoškolské vzdělávání, 7) odborná příprava a celoživotní učení, 8) efektivita trhu práce, 9) velikost trhu, 10) technologická připravenost, 11) sofistikovanost podnikání a inovace.

pozice i zhoršuje. Např. v regionech Střední Morava a Severovýchod došlo k poklesu zaměstnanosti v těchto oborech.

Vývoj **migračního salda** v zemích střední Evropy v období 2005–2022 odráží dlouhodobý pokles přirozeného přírůstku obyvatel v EU a ukazuje různorodou atraktivitu národních i regionálních ekonomik. Regionální diference v Česku reflektuje základní trend v transformujících se ekonomikách. Dlouhodobě jsou atraktivní především hlavní metropolitní regiony a jejich zázemí, ve kterých je koncentrováno vysoké množství pracovních příležitostí i dalších služeb. To je základní rozdíl ve srovnání s okolními státy jako Německo a Rakousko, kde tak vysoká meziregionální diference není patrná a postavení metropolitních regionů není až tak dominantní (ačkoliv např. elementární polarita východní a západní Německo je stále zřejmá).

Celkově lze shrnout, že **Česko** v porovnání s ostatními postsocialistickými ekonomikami ve střední Evropě **vykazuje vysokou dynamiku hodnocených ukazatelů a velmi nadprůměrné hodnoty ze všech států V4**. Ačkoliv lze doložit takový pozitivní trend mezi zeměmi V4, tak **konvergenční snahy o sblížení regionů Česka s regiony EU jsou regionálně velmi diferencované**.

- **Hlavním motorem sblížení jsou Praha a Středočeský kraj**, velmi vysokou dynamiku zaznamenal region soudržnosti Jihovýchod, zejména Jihomoravský kraj.
- **Ostatní regiony** Česka v konkurenci jiných regionů střední Evropy **stagnují nebo i ztrácejí**. Nejohroženější je v tomto smyslu region **Severozápad**, který vykazuje divergenční tendence v inovační výkonnosti (indikátor: inovační výkonnost regionů) i ekonomické výkonnosti (primárně HDP v PPS na obyvatele v % průměru EU27) a dalších ukazatelích. V případě produktivity práce nebo podílu soukromých výdajů na VaV je trend sice mírně rostoucí, ale tempo růstu je u zbývajících regionů vyšší, takže se rozdíl a odstup Severozápadu v čase také pomalu prohlubuje.
- **Konvergenční dynamika je tak velmi regionálně diferencovaná**, což má dopad na relativně pomalé přibližování celého Česka.
- **V delším časovém horizontu se ukazuje, že ČR má tendenci zaujmout specifickou pozici semiperiferie v rámci EU a významně se zatím nepřibližuje jádrovým zemím Evropy**.

2) HODNOCENÍ VÝVOJE MEZIREGIONÁLNÍCH DISPARIT V ČESKU (TJ. NUTS III ÚROVEŇ)

Cílem této části je **vyhodnotit stav a vývoj regionálních rozdílů na úrovni krajů a odhalit základní tendence ve vývoji regionálních rozdílů**. Analýza může přispět k určité typologii krajů z hlediska dosažené úrovně a trendů vývoje v jednotlivých sledovaných oblastech.

V ekonomické výkonnosti, měřené prostřednictvím **HDP na 1 obyvatele**, je zřejmé, že strukturálně postižené regiony na severu Česka oslabily v dlouhodobém sledovaném horizontu svoji ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost, zatímco centrální a východní regiony zaznamenaly pozitivní růst. Nejvyšší dynamiku růstu zaznamenal Jihomoravský kraj (index změny 1,22), což bylo vyšší tempo než metropole Praha (1,14). Pozitivní změnu a dynamiku růstu zaznamenal i Pardubický, Olomoucký či Zlínský kraj, nicméně zde byly výchozí hodnoty na počátku sledovaného období poměrně nízké, takže je tempo růstu přirozené. Překvapivě však dochází ke stagnaci či mírnému poklesu ekonomické výkonnosti u Libereckého a Jihočeského kraje.

Ekonomická i inovační výkonnost je úzce propojena s produktivitou práce. Produktivita se sice v Česku jako celku zvyšuje, nicméně regionálně je velmi nerovnoměrná, což souvisí se strukturou regionální ekonomiky a typem firem a jejich zapojením do globálních výrobních řetězců. Produktivita práce se v některých krajích ve sledovaném období (2005–2022) zdvojnásobila. Nejvyšší dynamiku zaznamenala Praha, Jihomoravský a Jihočeský kraj. Naopak pomaleji se produktivita práce zvyšuje v Karlovarském (index změny 1,55) a Ústeckém kraji (1,62). Problematická je však především stagnace nebo dokonce oddalování v produktivitě práce od většiny regionů v Německu či Rakousku (viz výše).

V případě **výdajů ve VaV** jsou dlouhodobě patrné regionální rozdíly, přičemž ke konvergenčním tendencím nedochází (což je přirozené, vzhledem k nerovnoměrně koncentrovaným infrastrukturním i personálním kapacitám v oblasti VaV). Tento ukazatel vykazuje nejvyšší regionální variabilitu, která se navíc prohlubuje. Nejvyšší pozitivní růst zaznamenala Praha, Jihomoravský, Středočeský a Plzeňský kraj, ve kterých jsou také z větší části koncentrované hlavní VaV kapacity. Specifickým ukazatelem je potom podíl VaV výdajů z podnikových zdrojů na regionálním HDP. Tento ukazatel vyjadřuje sílu regionálních inovačních systémů a v tomto případě nejvyšší růst zaznamenal Jihomoravský kraj, následovaný Plzeňským krajem, Prahou a Středočeským krajem. Naopak v uhelných regionech na severu Čech, ale i na Vysočině nebo v Jihočeském kraji je podíl soukromých zdrojů na regionálním HDP jen omezený.

Ekonomická i inovační výkonnost (a produktivita práce) se odráží ve **mzdové úrovni**, kde dlouhodobě existují regionální rozdíly. I přesto, že průměrná mzda se zvyšuje v celém Česku, tak její růst je prostorově nerovnoměrný. Nejvyšší tempo růstu mezi 2011 a 2022 vykazovala Praha, Jihomoravský, ale např. i Královéhradecký kraj. Naopak nejnižší tempo růstu mezd je patrné u Karlovarského a Moravskoslezského kraje.

Registrovaná míra nezaměstnanosti odráží jednak samotnou dostupnost pracovních příležitostí v regionu, ale také soulad mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce. Z prostorového hlediska jsou dlouhodobě ustálené regionální vzorce registrované míry nezaměstnanosti, které se ale podařilo ve sledovaném období 2005–2023 „zmírnit“. Jedná se o ukazatel s nejnižší meziregionální variabilitou. Regionálně však přetrvává problematická situace v regionech s negativní zděděnou ekonomickou specializací (zejména pánevní oblasti), kde převažuje nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce a v hospodářsky podprůměrných regionech. Ačkoliv byl celkový trend míry nezaměstnanosti prokazatelně klesající, tak v post-krizovém období (po obou vlnách finanční krize i v postpandemickém období) je tempo snižování nezaměstnanosti u čtyř nejvýše postavených krajů vyšší (index změny 0,36) než u čtyř nejnižše postavených krajů (index změny 0,44). Nelze tedy tvrdit, že by se míra nezaměstnanosti snižovala rychleji u hůře postavených regionů. I přes degresivní trend dochází v posledních třech letech k pozvolnému růstu meziregionálních rozdílů z hlediska nezaměstnanosti. Regiony se také odlišují strukturou nezaměstnaných.

Bytová výstavba na 1 000 obyvatel odráží migrační atraktivitu regionů, ale také koupěschopnost, a tedy životní úroveň obyvatel. Mezikrajská variabilita je v Česku poměrně vysoká. Praha vykazuje mezi roky 2011 a 2022 nejvyšší růst počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel s hodnotou 2,3. Tento nárůst je zdaleka nejvýraznější v porovnání s ostatními regiony, což odpovídá vysoké poptávce po bydlení v hlavním městě. Vzhledem k tomu, jak se zvyšuje počet obyvatel v Plzeňském a zejména ve Středočeském kraji, tak je poměrně intenzivní bytová výstavba i v těchto krajích.

Obecně lze zdůraznit, že na **úrovni krajů nejsou tak významné meziregionální rozdíly** v porovnání s úrovní správních obvodů ORP, kde je diferenciací regionů významná. V případě krajů lze zdůraznit zejména

- 1) **dlouhodobou dominanci Prahy** (ekonomika, inovace),
- 2) **vysokou dynamiku v Jihomoravském kraji**,
- 3) **divergenční tendence Ústeckého a Karlovarského kraje (ve vybraných ukazatelích)**.

Rozdíly mezi zbývajícími kraji nejsou tak významné.

3) HODNOCENÍ VNITRO-REGIONÁLNÍCH DISPARIT (SPRÁVNÍCH OBVODŮ ORP) SE SPECIFICKÝM POHLEDEM NA VÝVOJ A PROMĚNU HOSPODÁŘSKY A SOCIÁLNĚ OHROŽENÝCH ÚZEMÍ (HSOÚ)

Cílem je doplnit **hodnocení regionálních rozdílů** na úrovni krajů o **pohled na diferenciaci na nižší řádovostní úrovni** a **vyhodnotit stav a vývoj regionálních rozdílů** na úrovni správních obvodů ORP (SO ORP). Na úrovni SO ORP jsou patrné vysoké rozdíly mezi kraji Česka i uvnitř nich. Typická je především polarita vnitřních/vnějších periferií, které vykazují podprůměrné sociální, ekonomické i demografické charakteristiky (na straně jedné) a metropolitních areálů/aglomerací s jejich suburbánním zázemím na straně druhé.

Intenzita bytové výstavby vyjadřuje počet postavených bytů na počet obyvatel v daném roce. V roce 2023 byla typická stále značná výstavba kolem největších metropolí v Česku, tj. kolem Prahy a Brna (podobně jako tomu

bylo v roce 2005), ale současně je patrný trend intenzivní bytové výstavby v celé řadě SO ORP i ve vyšší vzdálenosti od hlavních center osídlení. V tomto smyslu došlo ke snížení meziregionálních rozdílů. Nejvyšší vnitroregionální rozdíly vykazuje Středočeský kraj, Jihomoravský kraj, Plzeňský a Karlovarský kraj. V těchto případech existují statisticky nejvyšší rozdíly mezi jednotlivými SO ORP v daném kraji z hlediska intenzity bytové výstavby.

Index podnikatelské aktivity vyjadřuje relativizovaný počet podniků na počet obyvatel v následujícím roce. Celkově se zvyšovala míra podnikatelské aktivity mezi lety 2010 a 2023, ale roste i meziregionální variabilita a regionální rozdíly mezi SO ORP (zatímco v roce 2010 byl rozdíl mezi SO ORP s nejnižší a nejvyšší mírou podnikatelské aktivity 114, tak v roce 2023 to bylo již 132). Index změny tohoto ukazatele naznačuje dlouhodobou tendenci, která zahrnuje:

- podstatný pokles podnikatelské aktivity v česko-bavorském pohraničí a specificky potom v Karlovarském kraji,
- vyšší dynamiku podnikatelské aktivity v moravských a slezských ORP než v samotných Čechách,
- specifický růst podnikatelské aktivity v některých vnitřních periferiích (Podbořany, Pacov, Nové město na Moravě aj.).

Nejvyšší vnitroregionální rozdíly vykazuje Středočeský, Plzeňský, Zlínský a Jihomoravský kraj, kde existují významné rozdíly a odlišné tendence mezi jednotlivými SO ORP v těchto krajích.

Index stáří je důležitým socio-demografickým ukazatelem zohledňující poměr obyvatel v předproduktivním a postproduktivním věku, což může dlouhodobě značit, např. jaký typ služeb bude v daném území potřeba (školy, školky, či domovy a zařízení pro seniory apod.). Dlouhodobě je patrný trend zvyšování indexu stáří ve všech regionech Česka. Jedinou výjimkou je Praha, kde dochází od roku 2011–2012 k pozvolnému poklesu indexu stáří. Současně však Praha jako jediný region vykazoval po celou dobu mimořádně vysoké hodnoty indexu stáří. Dosažený stav v roce 2023 ukazuje na poměrně nízkou meziregionální a vnitroregionální variabilitu indexu stáří v Česku, přičemž meziročně dochází k dalšímu snižování.

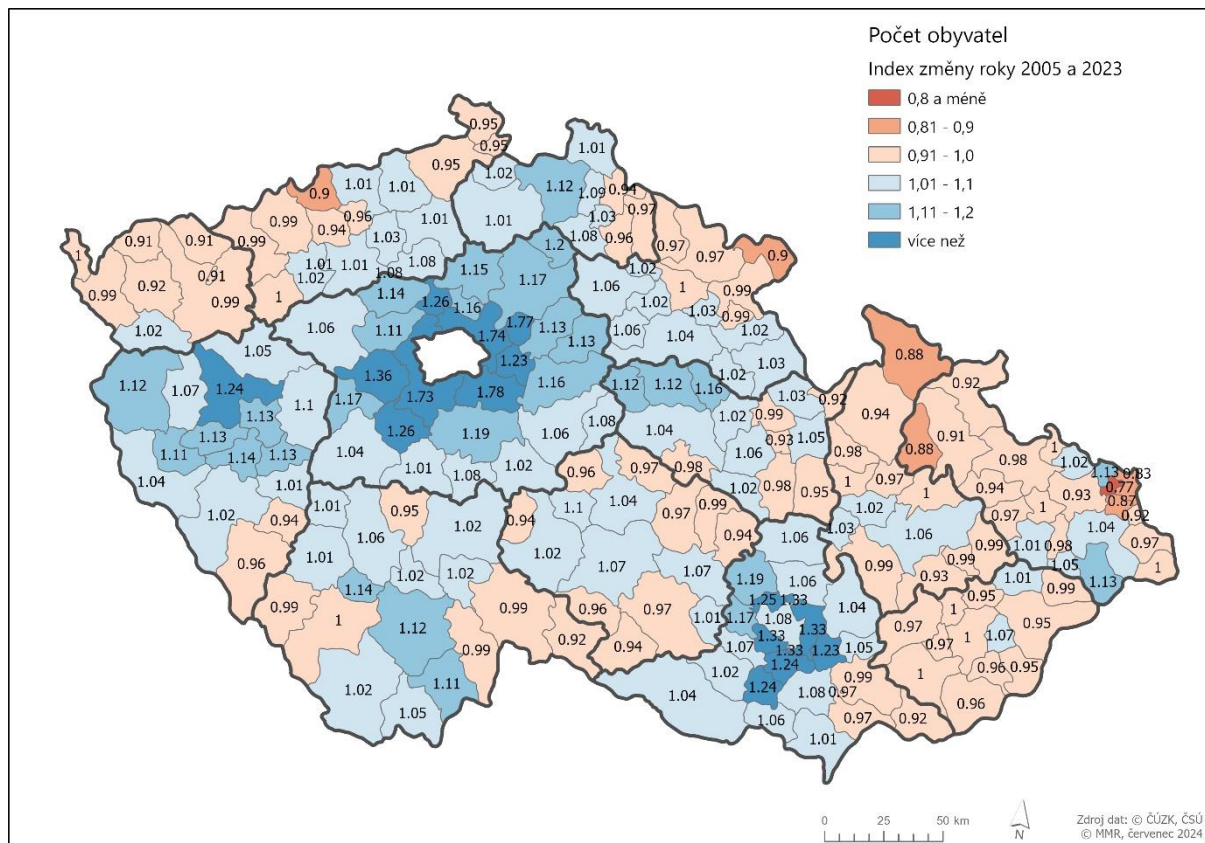
Druhou tendencí je však dlouhodobá proměna indexu stáří v hospodářsky slabých a sociálně ohrožených územích (HSOÚ). Index změny ukazuje, že i přes celkově se zvyšující index stáří ve většině českých SO ORP, je nejrychlejší růst indexu stáří právě v těchto méně ekonomicky prosperujících SO ORP. Jednoznačně se ukazuje, že nejvyšší hodnoty indexu stáří vykazují obce v oblastech vnitřních/vnějších periferií Česka (zejména shluky podél krajských hranic kraje Vysočina a dále na pomezí Jihočeského, Středočeského a Plzeňského kraje a dále vnější periferie na hranicích s Německem a Polskem).

Pro účely hodnocení **sociálního vyloučení** byl využit index konstruovaný Agenturou pro sociální začleňování ČR a jeho hodnoty na úrovni SO ORP. Z výsledků na této úrovni hodnocení je patrné, že došlo k prostorově selektivním změnám. Mezi hodnocenými roky 2016–2022 došlo pozvolnému snížení míry sociálního vyloučení na úrovni SO ORP, nicméně značné rozdíly mezi SO ORP přetrvávají. Současně je nezbytné upozornit, že **v roce 2023 se trend začal obracet a míra indexu sociálního vyloučení začala opět narůstat**. Uvnitř strukturálně postižených krajů se zvyšuje vnitroregionální variabilita, tj. na jedné straně je patrné podstatné snížení indexu ve vybraných SO ORP (zejména v Karlovarském nebo Moravskoslezském kraji), ale na druhé straně ve vybraných SO ORP (např. Most nebo Bílina) dochází k dalšímu zvyšování indexu sociálního vyloučení. Index změny sociálního vyloučení jasně poukazuje na celkový pokles na úrovni SO ORP, ale i přesto jsou vybrané regiony (zejména ve vnitřních periferiích Česka), kde došlo k dílčímu nárůstu tohoto indexu, a tedy k vyššímu riziku sociálního vyloučení (např. Hlinsko, Lanškroun, Rokycany, Mohelnice) Navíc na obecní úrovni bylo v roce 2023 identifikováno 90 nových rizikových lokalit (obcí). Na úrovni SO ORP jsou patrné vysoké rozdíly mezi jednotlivými kraji i uvnitř nich. Typická je především polarita vnitřních/vnějších periferií, které vykazují podprůměrné sociální, ekonomické i demografické charakteristiky (na straně jedné) a metropolitních areálů/aglomerací s jejich suburbánním zázemím na straně druhé.

Změna **počtu obyvatel** je dána změnou přirozeného pohybu obyvatel (přirozený přírůstek / úbytek) a mechanického pohybu obyvatel (emigrací / imigrací). Pokud jde o vnitrokrajské disparity, tak je patrné, že se nadále zvýrazňují venkovské a periferní oblasti (vnitřní i vnější periferie) s dlouhodobě záporným přirozeným přírůstkem. Částečně pozitivní však je, že počet takových SO ORP v jednotlivých časových řezech 2005 a 2023 postupně klesá. Kladný přirozený přírůstek je typický zejména pro SO ORP s nejvýznamnějšími středisky osídlení

(např. krajská města) a jejich nejbližší zázemí. Hodnocení v roce 2023 odhaluje snížení dynamiky přílivu obyvatel do zázemí Prahy (nicméně saldo je stále významně kladné). Dále je patrné rozšiřování zázemí SO ORP kolem Prahy i dalších populačně velkých středisek osídlení, kde je patrné kladné migrační saldo. Tento jev může být způsoben jednak finanční nedostupností bydlení v Praze i nejbližším okolí, tak i celkově nedostatečným počtem bytů a domů v těchto SO ORP. Proto dochází k určitému přelévání obyvatel a zvýšení intenzity migrace i do vzdálenějších SO ORP. Současně je patrný růst počtu obyvatel v SO ORP Plzeňského kraje a sice nejen ve městě Plzeň, ale i v okolních SO ORP. Do jisté míry dochází i ke stabilizaci vybraných SO ORP na Moravě a ve Slezsku, kde ještě v roce 2005 byl patrný poměrně významný odliv obyvatel, který se v některých ORP zastavil a některá vykazují v dnešní době i kladné migrační saldo.

Obr. 2 Index změny počtu obyvatel v SO ORP mezi lety 2005 a 2023.

Zdroj: MMR 2024 dle dat ČSÚ.

Registrovaná míra nezaměstnanosti v SO ORP v letech 2005–2023 reflektuje odlišnou makroekonomickou situaci na národní úrovni. K největším poklesům nezaměstnanosti na úrovni SO ORP došlo v případě regionů Valašské Klobouky, Náměšť nad Oslavou, Hořice, Hlučín, Moravské Budějovice, Luhačovice, Holešov, Bílovec (největší vykázané poklesy v indexu změny, kdy došlo ke snížení míry nezaměstnanosti z cca 8–10 % na cca 2 %). **V těchto regionech se již může projevat opačný fenomén, tj. nedostatek pracovních sil může podvazovat ekonomický rozvoj.**

Regionální variabilita v nezaměstnanosti je ještě více umocněna v druhém ukazateli trhu práce, tj. **počet uchazečů na 1 volné pracovní místo**⁵. V tomto ukazateli došlo k velmi významnému snížení hodnot, a především vnitroregionální variabilita na úrovni SO ORP je v Česku zcela minimální. Ve většině regionů je nedostatek pracovních sil v různých profesích a počet uchazečů na jedno pracovní místo je velmi nízký. To může mít negativní konsekvence v rozvoji lokálních firem a ekonomiky.

⁵ Zaměstnavatel MŮŽE (není to povinnost) podle ustanovení § 35 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti – oznámit příslušné Krajské pobočce Úřadu práce ČR volná pracovní místa a jejich charakteristiku. Volnými pracovními místy se rozumí nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa, na která zaměstnavatel zamýšlí získat zaměstnance.

Na vnitroregionální úrovni, chápeme úrovně SO ORP, jsou patrné **značné rozdíly mezi jednotlivými kraji i uvnitř nich**. Typická je především **polarita vnitřních/vnějších periferií**, které vykazují podprůměrné sociální, ekonomické i demografické charakteristiky (na straně jedné), a **metropolitních areálů/aglomerací** s jejich suburbánním zázemím na straně druhé.

4 VYHODNOCENÍ ÚČINNOSTI IMPLEMENTACE STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2021+

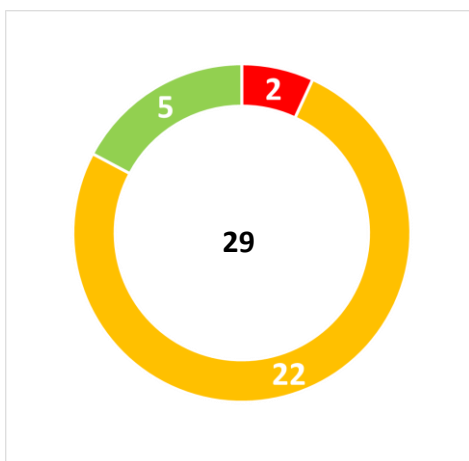
VYHODNOCENÍ (MONITORING) AKČNÍHO PLÁNU SRR 2023–2024

Jednotlivé aktivity u jednotlivých územních cílů můžeme s ohledem na stav jejich implementace rozdělit na:

- Splněné (**zelená výseč**) – aktivity již nejsou zařazeny do Akčního plánu 2025–2027, budou průběžně sledovány jejich indikátory
- V realizaci (**oranžová výseč**) – aktivity jsou zařazeny do Akčního plánu 2025–2027, obsahově jsou stejné, mírně poupravené
- Nesplněné (**červená výseč**) – aktivity jsou zařazeny do Akčního plánu 2025–2027.

Čísla uprostřed každého výsečového grafu udávají celkový počet aktivit pro každý územní cíl.

Metropolitní oblasti, Aglomerace

Oblast výzkumu a vývoje v metropolitních oblastech a aglomeracích je charakteristická zejména vysokou koncentrací těchto činností. Ve schváleném **programu Sigma** (TAČR) byla vyhlášena řada národních výzev a veřejných soutěží. Zároveň z OP JAK byla vyhlášena výzva na podporu regionálních kapacit VaV jako součást **Smart Akcelérátoru**. Jedná se o podporu regionálních specifík VaV v regionech ČR prostřednictvím RIS3. U podpory lákání zahraničních odborníků do firem a výzkumných center je důležité zmínit vyhlášené výzvy projektu **Technologická inkubace** (CzI) a projekt **Talent Attraction** (CzI). Projekt se původně soustředil na absolventy ze zemí EU s vysokou mírou nezaměstnanosti, např. Francii a Španělsko. Pandemie Covidu tyto iniciativy zkomplikovala, a proto se CzI soustředil na

mapování situace na domácím trhu práce a definování hlavních problémů a nástrojů ke zvýšení konkurenceschopnosti ČR na globálním pracovním trhu se zaměřením na kandidáty s technickým vzděláním. Pro lákání talentů byl vytvořen i nově vytvořený web [Work in Czechia – Work in Czechia](#). Tento tip činnosti je podpořen i z krajské úrovně, příkladem je **program Global Experts** (startovací grant na 36 měsíců; pilotní fáze na léta 2022–2024) Moravskoslezského kraje. Rovněž byly podpořeny nástroje na podporu poradenství při zakládání spin-off firem členy výzkumných týmů vč. motivačních a iniciačních programů (např. NPO, komponenta 1.4 - podpora konzultačních míst na podporu osvětových akcí; OP JAK – výzvy na podporu implementace a rozvoje institucionálního prostředí). Doposud se nepodařilo rozjet podporu schémat mezinárodního výběru šéfů výzkumných týmů. Oblast VaV je podpořena i v rámci OPST (např. podpora voucherů nebo inovativních projektů). Aktivity na podporu **infrastruktury pro městskou dopravu**, udržitelné mobility, páteřních dopravních spojení na silnici a železnici až po rozvoj inteligentních systémů dopravy a bezpečnosti jsou realizovány dle projektů předložených do OP D a IROP 2 na základě plánu realizace staveb Ředitelství silnice a dálnic (ŘSD), Správy železnic (SŽ), jednotlivých měst a krajů.

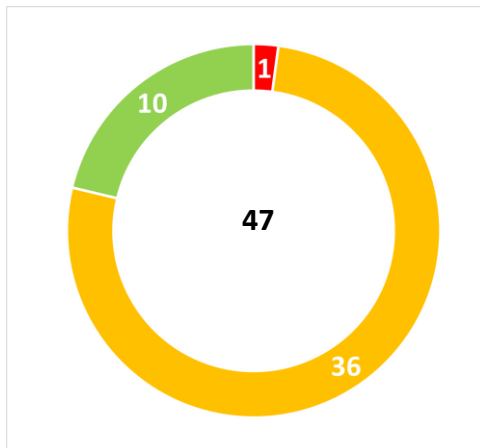
V podpoře **občanské vybavenosti** mezi nejvýznamnější aktivity můžeme zařadit výzvy z NPO (komponenta 2.8) na podporu revitalizace brownfieldů, jak pro nepodnikatelské (MMR) nebo podnikatelské (MPO) užití.

Diskuse o systémovém nastavení státní podpory (institucionální, politická a finanční) **eventů globálního významu** pro ČR zatím neproběhla. CzechTourism v kooperaci s regionálními Convention Bureau a Institutem turismu

agentury CzechTourism disponuje dostatečným množstvím podkladů za celou ČR, které je možné využít k budoucím jednáním ve věci veřejné podpory MICE cestovního ruchu. Zatím jsou eventy podporovány regionálně, např. Hl. m. Praha nebo Hradec Králové.

V oblasti **životního prostředí**, zejména na podporu rozvoje systémů zeleně a hospodaření s vodou ve městech, byla vypsána řada výzev finančně podpořených např. z NPO, OP ŽP, IROP 2 vč. doplňkových národních programů financovaných ze státního rozpočtu.

Regionální centra a jejich venkovské zázemí

Pro oblast podpory **spolupráce základních a středních škol s podnikatelskými subjekty** vypsala OP JAK výzvy v oblasti Šablon MŠ a ZŠ, SŠ a VOŠ a také výzvy na Akční plánování v území – MAP a Akční plánování v území – IDZ. V prioritě Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti MSP byla pro tuto aktivitu dosud vyhlášena výzva z OP TAK Spolupráce škol a firem s alokací 371 mil. Kč. Kromě dotační podpory na podporu spolupráce reaguje i *novela školského zákona*, která nově doplňuje aktivní roli zaměstnavatelů tím, že se prováže odpovědnost školy za praktické vyučování se zaměstnavateli přenesením části povinností a odpovědnosti za praktické vyučování na tzv. poskytovatele. Pro podporu dostupnosti **poradenství podnikům** v „uhelných“ krajích

slouží projektoví manažeři CzechInvestu, k navýšení úvazků, zejména z OPST, nedošlo.

Snížení podílu **území bez pokrytí vysokorychlostním internetem** je na základě dat ČTÚ spjato s výzvou NPO (komponenta 1.3) a výzvou OP TAK (3.1). Pro poskytování **metodické podpory MD v oblasti alternativní organizace veřejné dopravy** je nutné vytvořit právní rámec, který v současné době chybí. Systémy „poptávkové“ dopravy, které nyní vznikají, jsou na hranici zákonných požadavků. Aktivita na podporu nákup **vozidel pro zajištění obslužnosti, multimodální osobní dopravy a udržitelné mobility** jsou realizovány dle projektů předložených do IROP 2, NPO a SFDI. Finanční podporu na **modernizaci školských zařízení a jejich vybavení** budou poskytovat evropské zdroje, zejména vyhlášené výzvy IROP 2 a NPO. Podpora je také poskytována i ze státního rozpočtu prostřednictvím programů Prstenec 1 a 2, které jsou aktuálně směřovány pouze do základních škol s cílem zvýšení kapacit škol. V programu jsou pro roky 2021 až 2029 ve státním rozpočtu alokovány celkové finanční prostředky ve výši cca 6,4 mld. Kč. Výzvy z OPST navazují na podporu zájmového vzdělávání z IROP a dále ji doplňují širší nabídkou podpory pro např. domy přírody, ekocentra, střediska volného času, domy dětí a mládeže, stanice zájmových činností, základní umělecké školy, školní družiny nebo kluby.

Pro podporu **deinstitucionalizace pobytových služeb** byl vládou schválen Akční plán pro deinstitucionalizaci, který byl podmínkou pro vypsání výzev z IROP 2. Z výzev OPZ+ jsou kromě **sociálního bydlení** podporovány i aktivity zaměřené na **propojení systémů zajišťujících sociální a zdravotní potřeby klientů/pacientů**, podporu pečujících osob v domácím prostředí, podporu inovativních forem sdílené péče a aktivity zaměřené na neformální a sdílenou péči na úrovni obcí. Také byl MPSV a MZd předložen změnový zákon o sociálně-zdravotním pomezí, který umožní kombinovat jak sociální, tak zdravotní službu také v zařízeních typu odlehčovací/denní centra, což povede k využití těchto služeb dalšími klienty pobývajícími v domácím prostředí. Aktuálně je zákon v Poslanecké sněmovně. Zároveň od 1. 7. 2024 nabyla účinnost novela zákona o sociálních službách, která uzákoňuje definici pečující osoby. Jednou z klíčových aktivit MZd v projektu Standardizace paliativní péče v ČR bude příprava Strategie rozvoje paliativní péče v ČR do roku 2035. Pro podporu dostupnosti **primární zdravotní péče** jsou poskytovány vyšší úhrady pro praktické lékaře a zubaře o 4 % než u ostatních poskytovatelů ambulantní péče. Zároveň v segmentu dochází k rozšiřování kompetencí.

Pro podporu **kulturních a kreativních projektů** byla vypsána výzva MK z NPO (komponenta 4.5). Podpora je také možná z OPST (výzva č. 57, 60). Novela zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti **cestovního ruchu**, která mj. ukotvuje Registr ubytovacích zařízení, jednotek pro poskytování ubytování a ubytovaných osob (obecně též známý jako eTurista) byla schválena vládou a nyní čeká na projednání oběma komorami Parlamentu.

V oblasti **životního prostředí**, péči o krajinu, byla podpořena řada projektů na podporu komplexních a jednoduchých pozemkových úprav financovaných z PRV, NPO a také ze zdrojů státního rozpočtu. Skoro polovina projektů byla podpořena v územích ohrožených suchem. V oblasti **komunitní energetiky** byly vytvořeny legislativní podmínky (LEX OZE I a II; Liniový zákon). Pro zakládání energetických společností jsou určeny výzvy MŽP, které jsou financované z NPO, resp. Nástroje pro oživení a odolnost, Modernizačního fondu a národních zdrojů.

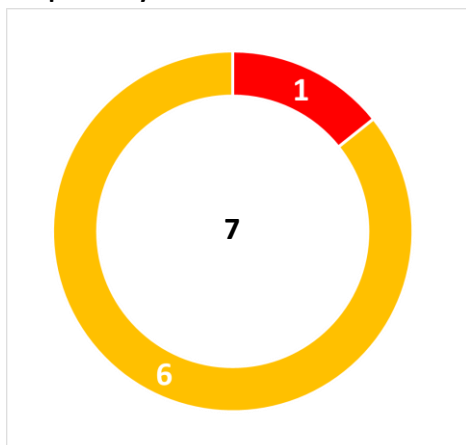
Strukturálně postižené kraje

Jednotlivé specifické cíle jsou naplňovány prostřednictvím Souhrnných akčních plánů strategie hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (AP 1, 2, 3, 4, 5) – [zde](#).

Pro naplňování strategie RE: START také přispívají výzvy z Modernizačního fondu, zejména programy HEAT a RES díky bodovému zvýhodnění.

Programem, který je územně zacílen na podporu aktivit ve strukturálně postižených krajích, je OP ST. Jedná se o podporu aktivit na zmírnění dopadu odklonu od těžby uhlí, jako je např. rekvalifikace pracovníků, transformace stávajících podniků směrem k nízkouhlíkovému provozu, investice do zakládání nových firem, produktivní investice do malých a středních podniků, regenerace a využití nevyužívaných lokalit a také na podporu inovací, digitalizace, oběhového hospodářství nebo na oblast vědy a výzkumu.

Hospodářsky a sociálně ohrožená území

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ) se geograficky překrývají z části s územním cílem Regionální centra a jejich venkovské zázemí a Strukturálně postižené kraje. **Řada aktivit s dopadem na HSOÚ je také plněna aktivitami z výše uvedených územních cílů.** Jedná se o typ území, kam také spadají obce bývalých **vojenských újezdů**.

Ukotvenou podporou pro HSOÚ je zejména **podpora malých a středních firem a rozvoj podnikání**. Jedná se o formu podpory pomocí bonifikace ve výzvě OP TAK. Tento typ podpory je ukotven v materiálu Územní dimenze v operačních programech 21+. Dokument stanovuje, ve kterých částech programů EU fondů je žádoucí územní zacílení. Podle dokumentu budou z OP Z+

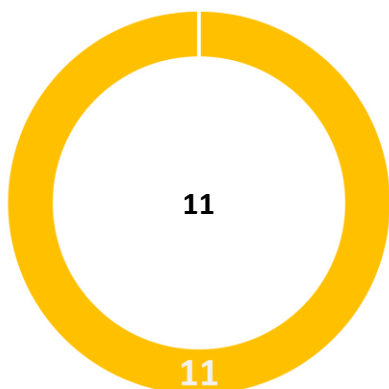
zvýhodněny aktivity na **podporu zaměstnanosti**, zatím ještě konkrétní výzvy nebyly vypsány. Novým programem pro podporu podnikavosti a firem je OP ST.

Pro území HSOÚ je také relevantní podpora v **podpoře malých podnikatelských zón**, zkvalitnění infrastruktury průmyslových zón, regeneraci brownfieldů až po projektovou přípravu prostřednictvím programu Smart Parks for the Future.

V průběhu let 2022–2023 jednotlivé RSK zpracovávaly postupně *studie HSOÚ*, které jsou podkladem pro implementaci SRR 21+, ale i pro kraje a jejich regionální politiku vykonávanou v samostatné působnosti. V národních dotačních titulech MMR byly více zvýhodněni (větší bonifikace) žadatelé z HSOÚ, byly také zahájeny práce na novém národním programu MMR Podpora rozvoje a stabilizace území 2024+, v němž bude podpora HSOÚ patřičně zohledněna.

Zatím se nepodařilo zahájit aktivity vedoucí k rozvoji území **bývalých vojenských újezdů**.

Kvalitní plánování regionálního rozvoje

V průběhu let 2022 až 2023 došlo k postupnému vyhodnocování **prosazování územní dimenze** prostřednictvím dokumentu Územní dimenze v operačních programech 2021+. Dokument stanovuje, ve kterých částech operačních programů je uplatnění územní dimenze žádoucí. Dokument je pro řídicí orgány závazný.

Jako součást **implementace nástroje TIA** byla zpracována Metodika hodnocení územních dopadů intervencí / projektů, která je primárně určena pro obce a kraje při plánování projektových záměrů. MMR společně s partnery z Polska, Slovinska, Německa a Nizozemska bylo zapojeno do pilotní akce „*Understanding how sector policies shape spatial (im)balances*“, která byla jednou ze šesti pilotních akcí realizovaných za účelem implementace Územní agendy 2030. Jako území pro testování Metodiky byl vybrán SO ORP

Jeseník (cílem bylo aplikovat upravenou metodiku TIA na území SO ORP Jeseník; řešenými tématy byla doprava, zaměstnanost, podpora malých a středních podnikatelů). Finálním cílem pilotní akce bylo vytvoření metodiky, která bude reflektovat poznatky z testovaných metodik a bude využitelná pro tvůrce politik v různých územních kontextech.

Jako součástí rozvoje kvalitního plánování byly zadány ke zpracování **Územní studie Pražského metropolitního regionu 1 a 2**. Územní studie 1 (koordinace veřejné dopravní, technické a zelené infrastruktury) byla dokončena na konci září 2024, Územní studie 2 (koordinace rozvoje suburbanizace, sídelná struktura, občanská vybavenost a rekreace) by měla být dokončena v roce 2026.

V tématu **sídelní struktura** došlo k aktualizaci vymezení center osídlení vyšší a střední kategorie (A-D) na základě dat ze SLDB 21. Došlo rovněž k vytvoření metodického postupu při stanovování center osídlení v kategorii nižších sídel (E-F), který slouží pro krajské úřady pro účely územně plánovací činnosti a strategického plánování.

V oblasti krajinného plánování bylo z IROPu 2014–2020 celkem podpořeno 49 **územních studií krajiny** pro SO ORP. V programovém období 2021–2027 budou územní studie podpořeny z OPŽP.

Byly zahájeny práce na **novelě zákona č. 248/2000 Sb.**, o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, která umožňuje vznik nového veřejnoprávního subjektu – metropolitní nebo aglomerační svazek. Oba druhy svazků jsou zakládány primárně za účelem realizace nástroje integrovaných územních investic. Zároveň probíhala spolupráce s MV na zakotvení institutu **společenství obcí** do zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Byla zahájena implementace Koncepce **Smart Cities** prostřednictvím implementačních plánů, vznikla řada metodik, např. Metodika financování Smart City projektů.

Zároveň došlo k „pilotnímu otestování“ kombinace **finančního nástroje** (zvýhodněného úvěru) poskytovaného NRB a dotační podpory ze strany MMR, a to při financování obnovy místních komunikací v programu Podpora rozvoje regionů 2019+.

V oblasti energetiky nabyla od začátku roku 2024 novela energetického zákona (zákon č. 469/2023 Sb.). Z NPO (komponenta 7.3) byla vypsána výzva na zpracování **místních energetických koncepcí**.

NÁVRHY NA AKTUALIZACI SRR ČR 21+ A JEJICH ZDŮVODNĚNÍ, POPŘ. NÁVRHY TÉMAT A DŮVODY PŘI ZAPRACOVÁNÍ DO SRR ČR 28+

Po zbývajících dobu platnosti SRR ČR 21+ (do konce roku 2027) nejsou navrhovány žádné věcné změny a navrhuje se **zachovat stávající strukturu podle územních cílů**, kterými jsou:

- Metropolitní oblasti
- Aglomerace
- Regionální centra a jejich venkovské zázemí
- Strukturálně postižené kraje
- Hospodářsky a sociálně ohrožená území

Na základě dat k 30. 6. 2024 bylo **aktualizováno vymezení státem podporovaných regionů⁶**, primárně SO ORP, které jsou označovány za tzv. hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ). Po zbývajících dobu platnosti SRR ČR 21+ (do konce roku 2027) **navrhujeme rozšíření seznamu SO ORP o 7 nových území (Bílina, Kopřivnice, Aš, Jaroměř, Třinec, Jindřichův Hradec, Česká Lípa)**. Kromě území HSOÚ mezi státem podporované regiony patří rovněž obce na území bývalých vojenských újezdů a obce ovlivněné územím bývalých vojenských újezdů. Výčet obcí nadále zůstává stejný.

Aktuální přehled státem podporovaných regionů je přílohou usnesení vlády k materiálům Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ a Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2025–2027.

ZÁKLADNÍ TEZE NOVÉ PODOBY STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2028+

Metodologické věci:

1. Strategie regionálního rozvoje ČR 2028+ (dále jen „SRR 28+“) bude řešit důležitost a významnost témata z národní úrovně, tzn. že se bude jednat o téma, která bude nutné řešit intervencemi z národní úrovně (tj. nejedná se o problém lokální úrovně);
2. Řešené téma má určitá územní specifika (v odlišných územních kontextech je nutné jiné řešení) nebo má odlišné územní důsledky (tj. intervence provedená z národní úrovně se projeví odlišným způsobem v odlišných typech území, případně musí být národní intervence koncipovaná tak, aby směřovala k dosažení různých cílů v různých územích);
3. Zároveň pro budoucí témata bude možné navrhopvat a iniciovat řešení problémů z národní úrovně (ať už přímo, vlastními silami státu, nebo nepřímo tím, že stát bude iniciovat řešení, které mají v kompetenci např. samosprávy).

Procesní věci:

1. Otevření interní diskuse s partnery z území nad vymezením územních cílů Metropolitní oblasti a Aglomerace;
2. Ve spolupráci s OÚP otevření interní diskuse s partnery z území k prověření požadavku členění regionálních center a jejich spádového venkovského zázemí do kategorií A, B, C, D, a to v souladu s aktualizovanou metodikou MMR - „Centra osídlení České republiky – Vymezení vyšších a středních center a metodický postup pro vymezení nižších a malých center“ (3. vydání);
3. SRR 28+ jako východisko pro tvorbu Koncepce rozvoje venkova 28+, Zásady urbánní politiky a strategií RE:START – větší vzájemná obsahová a procesní provázanost.

Obsahové věci:

⁶ Aktualizace vymezení bylo provedeno na základě schválených indikátorů, které jsou uvedeny ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+ (str. 6). Jedná se o indikátory: intenzita bytové výstavby; hrubá míra celkového přírůstku; index stáří; podíl nezaměstnaných osob a intenzita podnikatelské aktivity.

Navrhujeme doplnění nového územního cíle **Přeshraniční oblasti**. Nutná bude diskuse nad budoucí podobou obsahu nového cíle, která by nová SRR 28+ měla řešit, neboť řada témat v přeshraniční oblasti je už dnes řešena sektorovými politikami a jinými aktivitami.

Vybrané důvody pro zařazení nového územního cíle:

1. Přeshraniční regiony odrážejí téměř ve stejné míře jak národní charakter, tak regionální rozmanitost, nejsou jen periferií, ale jsou i místem evropské integrace a územní soudržnosti;
2. Jsou to místa inovací a spolupráce, ve kterých existují vzájemné závislosti, jež vymezují území a společenství. Jsou to také místa mnoha interakcí mezi vnitrostátními zákony a regionálními a místními specifiky;
3. Dosavadní výzkumy zdůrazňují, že přístup k relevantním souborům dat pro přeshraniční regiony je stále omezený, „*neboť nadnárodní, národní a regionální data vztahující se k přeshraničním územím nejsou z několika organizačních a metodických důvodů strukturálně dostupná.*“ Jedním s řešením může být celoevropský přístup k přeshraničnímu monitoringu;
4. Pandemie COVID 19 zvýraznila obtíže spojené s překračováním vnitrostátních hranic za účelem výkonu práce, vzdělání, zdravotní péče a dalších služeb, řada přeshraničních regionů také může trpět náhlým přílivem uprchlíků z konfliktních válečných zón (např. válka na Ukrajině);
5. Větší přeshraniční spolupráce může představovat způsob, jak se vyhnout rozvojové pasti nebo demografickému úpadku;
6. V ČR stále existuje silný socioekonomický gradient mezi českými příhraničními regiony a sousedními německými a rakouskými regiony. Vznikají silné asymetrické toky především na přeshraničním trhu práce. Nejsilnější propojení je mezi regiony Katovická konurbace a Ostravská metropolitní oblast. Na ostatních úsecích s Bavorskem a Saskem jsou charakterizovány zvýšenou mírou pendlerství, naopak sociokulturní vazby jsou velmi významné s Rakouskem a Slovenskem. Přesto hranice i nadále představují významnou bariéru.

Chceme zároveň otevřít diskusi s partnery a odborníky, do jaké míry by měla nová SRR 28+ odrážet:

- **posílení cíle konkurenceschopnosti evropských regionů** – provázání s Hospodářskou strategií ČR a případnými směrnicemi a nástroji pro posílení konkurenceschopnosti EU jako celku;
- vývoj a implementaci **Territorial Agenda 2030** - The Future for all Places;
- dopady **klimatické změny** (pozn.: *systémový přístup k dosažení odolnosti*);
- dopady **digitálních změn**, např. AI (pozn.: *jak může AI být využita pro realizaci place-based policy, dostupnosti služeb a inovací, řízení víceúrovňové správy, případně podpoře nových ekonomických příležitosti ve městech, venkovských oblastech, regionech*);
- dopady na **demografické změny** (pozn.: *tlak na poskytování služeb a infrastruktury zejména v periferních regionech, městské oblasti, dopady na bydlení a fiskální udržitelnost – nutná provazba na územní rozvoj*);
- součástí je také diskuse nad **efektivností implementační struktury** (zdroje – nejen politiky soudržnosti; řídicí struktury; kapacity na úrovni veřejné správy apod.).

Předběžný harmonogram prací na SRR 28+:

- Metodologie, způsob práce, data: 7–11/2025 (souběžně budou probíhat práce na podobě nového programového období EU 2028+ pro patřičné provázání priorit SRR 28+ a nových operačních programů)
- Tvorba jednotlivých částí SRR 28+: 11/2025–12/2026 (souběžně budou probíhat práce na podobě nového programového období EU 2028+ pro patřičné provázání priorit SRR 28+ a nových operačních programů)
- Meziresortní připomínkové řízení: 1–3/2027
- Hodnocení SEA, NATURA: 4–10/2027
- Schválení vládou ČR: podzim 2027

5 VYHODNOCENÍ ÚČINNOSTI IMPLEMENTACE OPATŘENÍ PŘI PODPOŘE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE UVEDENÝCH VE ZPRÁVĚ O UPLATŇOVÁNÍ SRR Z R. 2017

Níže uvedená opatření byla definována v dokumentu **Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020** a **schválena vládou ČR** v polovině roku 2017 (usnesení vlády ze dne 24. července 2017 č. 550).

Jednalo se o období platnosti **Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020**, která byla tematicky zaměřena a měla obecně široce formulované cíle. Jedná se o období, kdy při naplňování cílů regionální politiky byl ze strany MMR a odborné veřejnosti prosazován územně specifický přístup („územní dimenze“) vč. stanovení priorit. Prosazování územní dimenze také souviselo s větším důrazem na implementaci tzv. „**integrováných nástrojů**“ (zejména ITI, CLLD). MMR prostřednictvím regionální politiky začalo více propagovat partnerský přístup a také spolupráci s územními partnery a dalšími ministerstvy. K tomu byly vytvořeny platformy stálých konferencí (NSK, RSK).

Regionální politika byla primárně **zaměřena** na čerpání **ESI fondů z programového období EU 2014–2020**. Zároveň se jedná období, kdy ještě převládala **slabá analytická základna pro tvorbu regionální politiky** vč. **slabé implementační struktury** na MMR.

Opatření byla navržena primárně pro **národní úroveň** (ústřední orgány státní správy), jehož součástí byla i **doporučení pro krajské samosprávy**. Opatření směřovala do oblastí regionální politiky, územní dimenze, integrováných nástrojů a partnerského přístupu. Slabinou opatření bylo, že **neměla určeného gestora plnění** vč. **indikátorů pro hodnocení**.

Z metodického hlediska byla navržena opatření vyhodnocena (monitorována) ex-post, na základě dosavadních zkušeností a znalostí v regionální politice a politice soudržnosti. Při vyhodnocení byly vzaty v úvahu i budoucí trendy, kterým bude čelit ČR a EU. Vyhodnocení (monitorování) primárně sleduje **hlavní posuny** u jednotlivých opatření, ex-post byla opatření doplněna o měřitelné výstupy a stav a míru realizaci (v %). Zároveň opatření slouží jako **jeden ze zdrojů pro návrh nových opatření**, která jsou součástí kap. 6.

Závěry z monitorování opatření z roku 2017:

1. **Většina navržených opatření je dlouhodobého charakteru a vyžaduje dostatečný čas. Na vyhodnocení opatření a jejich dopadů pro naplňování cílů regionální politiky je zatím brzy.**
2. **Přesto řada opatření nastartovala kýžené změny v nastavení systému a fungování regionální politiky na národní úrovni.**
3. **V rámci regionální politiky na národní úrovni byl přijat územně specifický přístup (územní dimenze) vč. propagování partnerského přístupu. Územně specifický přístup se postupně uplatňuje i v jiných sektorových politikách.**
4. **Intenzivnější spolupráce MMR s územními partnery a dalšími ministerstvy měl za následek postupné sblížení a koordinování regionální politiky se sektorovými politikami na národní úrovni. Součástí je i sdílení a větší využívání dat pro implementaci a následné hodnocení politik a jejich dopadů. MMR také začalo pracovat se závěry, studiemi a zkušenostmi ze zahraničí získanými z mezinárodních a evropských agend**
5. **Tlak na územní rozměr a také integrované nástroje, jako jeden z nástrojů regionální politiky, položil základy pro koordinované řešení problémů rozvoje obcí, měst a regionů nad rámec využití EU fondů. Často se jedná o dlouhodobě neřešené systémové problémy, které jsou jedním z důležitých předpokladů pro budoucí rozvoj regionů (např. spolupráce obcí, finanční nástroje).**

Tab. Vyhodnocení (monitorování) návrhů opatření, která je nutno provést při budoucí podpoře regionálního rozvoje v působnosti dotčených ústředních správních úřadů a návrhu doporučení pro podporu regionálního rozvoje v působnosti krajů z roku 2017.

ÚSTŘEDNÍ ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY

Regionální politika

č.	Název opatření	MMR musí i nadále sledovat globální debaty a aktivity na půdě OSN, např. New Urban Agenda, a evropských trendů, které budou mít zásadní vliv na podobu politiky soudržnosti v novém programovém období.
1.	Způsob plnění (ex-post)	1) Pravidelný monitoring akcí v předsednických zemích (např. poslední tři předsednictví ES – BE – HU). 2) Průběžná spolupráce s OECD (Centrum pro podnikání, malé a střední podniky a místní rozvoj), aktivní účast na <i>Regional Development Policy Committee</i> a <i>Local Employment and Economic Development Programme</i>. 3) Spolupráce s NTCCP, DGTC: národní kontaktní místo pro územní soudržnost – řešení témat posilující přijetí a zavádění principů Územní agendy 2030 a také zpětné vazby. 4) Pravidelné sledování regionálních výstupů a doporučení pro politiky ze strany ESPON (např. výstupy <i>Role of small and medium-sized towns and cities in territorial development and cohesion; Entrepreneurial Regional Governance: societal innovation beyond spatial frontiers</i>). 5) Monitoring New Urban Agenda – témata v souvislosti s agendou Smart Cities (např. téma klimatická neutralita). 6) Pravidelná jednání v rámci Platformy pro spravedlivou transformaci (Just Transition Platform), nebo tzv. <i>Annual Political Dialogue</i> v rámci Iniciativy pro uhelné regiony v transformaci. 7) Průběžná aktivní práce v pracovní skupině WPRUR (The Working Party on Rural Policy), která je součástí RDPC (<i>Regional Development Policy Committee</i>) OECD a která se soustředí na politiky pro venkovská území. Pokračování aktivní účasti v pracovní skupině Rural Pact (DG AGR1), která byla založena pro naplňování Dlouhodobé vize pro venkovská území EU do roku 2040.
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	dokumenty (podklady); instrukce; prezentace
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá (dílčí akce probíhají nárazově v návaznosti na konání konkrétních akcí); 50 %

č.	Název opatření	MMR by mělo zajistit ve spolupráci s ostatními zodpovědnými resorty sladění národních dotačních titulů, a to ve smyslu zakomponování územního rozměru do sektorově orientovaných dotačních titulů a následného vyhodnocení prostorového rozložení finančních prostředků. Větší využití národních dotačních titulů se jeví jako klíčové i vzhledem k předpokládanému útlumu ESI fondů. Jako nezbytné se jeví vytvořit pro národní dotační tituly období Národního dokumentu k územní dimenzi – tj. k jednotlivým opatřením na základě analytických podkladů vyčlenit území, kde má realizace opatření smysl. Významným nástrojem pro podporu udržitelných investic, kromě národních dotačních titulů, budou tvořit i finanční nástroje (FN). FN jsou stále vnímány jako nová a inovativní podpora, které představuje alternativu k tradičním dotacím. Pro úspěšnou implementaci bude potřeba řešit řadu problémových aspektů (jako např. otázky právní nejistoty, účetní metodika pro převody prostředků do FN, možnosti kombinace s fondy EU).
2.	Způsob plnění (ex-post)	1) Průběžné "evoluce" programu Podpora rozvoje regionů 2019+ a tvorba nového programu Podpora rozvoje regionů 2024+. 2) Nový národní dotační podtitul "Podpora HSOÚ" (samostatný podtitul, součást Podpora rozvoje regionů 2024+) - <i>systémové řešení podpory</i>

	<i>metropolitních oblastí a aglomerací, ale i HSOÚ a regionálních center v NDT nebyl dosud prosazen.</i> 3) Vytvořen metodický postup pro stanovení územního zaměření finanční podpory v dokumentaci programu, nutná spolupráce s MF na dokončení novely vyhlášky č. 560/2006 Sb., a zakomponování metodického postupu. 4) Zahájena spolupráce s Národní rozvojovou bankou – pilot nové formy podpory (kombinace dotace a zvýhodněný úvěr) pro žadatele v rámci programu PRR 19+; po otestování a zhodnocení bude rozhodnuto, zda forma podpory bude součástí i PRR 24+. 5) Vytvořena metodická pomůcka pro hodnocení územních dopadů včetně dopadů na územní samosprávné celky navrhovaných právních předpisů – postup pro zpracování části RIA týkající se hodnocení územních dopadů. 6) Finanční nástroje: dočerpání zbývajících alokací v PO 14–20, v PO 21–27 byly spuštěny v OP TAK (Nové úspory energie, Fotovoltaické systémy, v přípravě jsou Digitální podnik, Datová centra, Expanze úvěry, Brownfield fond UDF⁷); OP Z+ (Úvěry pro sociální podniky II) a OPST (Úvěr transformace); OP ŽP (v přípravě Cirkulární ekonomika). Dosavadní využívání finančních nástrojů je nedostatečné. Do dalších let bude nutné co nejdříve zahájit přípravné práce pro uplatňování finančních nástrojů v programech tak, aby mohly být finanční nástroje využívány v mnohem větší míře. To znamená, že je třeba začít s důkladným průzkumem trhu, poptávkou a typologie projektů vč. vytvoření investiční strategie programu a finančních modelů vč. zahrnutí procesního a notifikačního procesu – to vše v interakci s územními partnery, investory. Tento proces bude nutný napříč resorty vč. vytvoření tzv. „Delivery Unit“ na každém ŘO po vzoru NPO.
	Měřitelný (-é) výstup (-y) metodický postup; programová dokumentace programu; finanční nástroj
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%) probíhá; 60 %

č. Název opatření	Z pohledu nefinančních nástrojů bude potřeba brát v úvahu některé dosud neřešené problémy, které se mohou projevit v nejbližších letech, jedná se např. o rozpracování záměrů v oblasti územně správního členění státu s možnými dopady i na změny v rozložení působnosti územní veřejné správy, připravované změny v nastavení systému poskytování dotací vycházejícího z rozpočtového určení daní s ohledem na procesní požadavky plynoucí ze správního řádu nebo právní podporu horizontální spolupráce formou integrovaných nástrojů vč. vyhodnocení účinnosti zákona č. 248/2000 Sb., při „ex-post“ RIA k zákonu o podpoře regionálního rozvoje.
3. Způsob plnění (ex-post)	1) Průběžné monitorování a dílčí spolupráce s MV na novele zákona č. 128/2000 Sb. (o obcích) - společenství obcí vč. prosazování tohoto konceptu při zajišťování koordinace veřejných služeb a naplňování cílů a priorit regionálního rozvoje. 2) Monitorování stavu o výši příspěvku na výkon státní správy (MV). 3) Monitorování aktivit v oblasti využívání dat mobilních operátorů (ve vazbě na vymezování mikroregionálních center). 4) Průběžné monitorování návrhu nového modelu financování krajů prostřednictvím RUD. 5) Monitorování ekonomického potenciálu a hospodaření obcí na základě analytických podkladů a souhrnných výstupů MF. 6) EUI – podporuje budování kapacit pro realizaci jednotlivých strategií ITI.

⁷ Brownfield fond UDF je zaměřen na Moravskoslezský kraj.

	7) (Nejen) v uhelných krajích je cílem MMR snížení nákladů na administraci na úrovni územních jednotek; je potřeba v této oblasti pokračovat ve snaze o další zjednodušení; jiným bodem může být i problematika převodu majetku mezi státem a samosprávami , například v kontextu revitalizace území po těžbě a jeho opětovné funkční propojení s okolní krajinou; v oblasti výzkumu a výzkumných projektů by větší pozornost i alokované prostředky měly být dány tématům spojeným s rozvojovými potřebami strukturálně postižených krajů; potřeba brát v úvahu dosud neřešené problémy - např. rozpracování záměrů v oblasti územně správního členění státu a možné dopady na rozložení působnosti územní veřejné správy.
Měřitelný (-é) výstup (-y)	analytické podklady
Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č. Název opatření	MMR ve spolupráci s územními partnery (kraje, města, obce) by se mělo zasadit o vytvoření nástroje pro hodnocení efektivnosti projektů (např. TIA) v jednotlivých regionech ČR. Vytvořit nástroj, který umožní jednotný postup při posuzování, zda jsou prostředky vynakládány na takové projekty, které budou mít v území co největší efekt.
4. Způsob plnění (ex-post)	1) Vytvořen metodický návod pro hodnocení územních dopadů projektových záměrů. 2) Vytvořena metodická pomůcka pro hodnocení územních dopadů navrhovaných právních předpisů včetně dopadů na územní samosprávné celky – postup pro zpracování procesní RIA v tématu hodnocení územních dopadů. 3) Vytvořena sestava indikátorů ke sledování implementace Koncepce rozvoje venkova . 4) Sledování a monitorování tzv. " Rural Proofing " - přizpůsobení politik venkovským oblastem. 5) Využití znalosti území a potřeb v projektech RAP (doporučení RSK a PS) - Resortní metodika pro hodnocení ekonomické efektivnosti projektů dopravních staveb, aktualizace 2023.
Měřitelný (-é) výstup (-y)	metodika; soustava indikátorů
Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č. Název opatření	MMR ve spolupráci s územními partnery (kraji) a ČSÚ musí nastavit sady regionálních dat , které budou sloužit k objektivnímu sledování disparit, územní dimenze a rozvoje území na úrovni obcí, SO POÚ, SO ORP, okresů a krajů.
5. Způsob plnění (ex-post)	1) Vytvořena "první sada" dat pro hodnocení regionálních disparit na jednotlivých řádovostních úrovních (evropská, krajská, mikroregionální – ORP), v roce 2024 bude sada dat aktualizována, převedena na mapový server s možnou vizualizací). Do budoucna bude nutné, aby MMR v úzké spolupráci s územními partnery (nositelé ITI) a ČSÚ navrhli sadu regionálních dat pro sledování a vyhodnocení regionálních disparit i na úrovni metropolitních oblastí a aglomerací. 2) Ve spolupráci s MV hledání dalšího budoucího využití dat mobilních operátorů pro potřeby sledování a vyhodnocování nástrojů regionální politiky. 3) Využití výsledků projektů TAČR " <i>Změny vybavenosti venkovských obcí základními službami a dopady na jejich obyvatele</i> " (Bernard., J. a kol., 2022) vč. veřejně dostupného webového nástroje Kalkulačka vybavenosti venkovských obcí a " <i>Výzkum stanovení ukazatelů rozvoje venkova</i> "

		<i>a analýza jeho image jako součást vyhodnocování naplňování Koncepce rozvoje venkova".</i>
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	sada regionálních dat
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	Důležitou rolí MMR bude i nadále posilování absorpční kapacity v území, vč. metodické a vzdělávací osvěty v procesu strategického plánování vč. posílení využití Místní Agendy 21 .
6.	Způsob plnění (ex-post)	1) Podpora implementace CLLD a ITI (podpora i v budoucím programovém období EU). 2) Rozvoj aplikace Obce PRO a s ním metodické a osvětové akce. 3) Rozvoj aplikace RIS (Regionální informační systém). 4) Podpora vydání příruček pro obce (různé edice). 5) Průběžná evidence projektových záměrů v ISPZ a jeho vývoj. 6) Pravidelná jednání RSK v území vč. jednání SRSK s MMR (průběžné informování, vzdělávání), pořádání konferencí nebo seminářů (z pozice MMR – průběžné vzdělávání, i z pozice SRSK). 7) Průběžný monitoring s aktuálním vývojem MA 21 (MŽP). 8) EUI – podpora budování kapacit v oblasti strategického plánování a metodických postupů. 9) Strateduca, databáze strategií. 10) Realizace projektu TSI – projekt na podporu spravedlivé transformace.
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	informační systém; semináře, konference; indikátory Česko 2030
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	Důležitým úkolem MMR bude ve spolupráci s Ministerstvem financí a Ministerstvem vnitra motivovat kraje a obce k efektivnímu výkonu veřejných služeb a řízení rozvoje , např. ve spojitosti s rozpočtovým určením daní. Z hlediska rozvoje a správy území se daňové určení jeví jako jeden z nosných dlouhodobých pilířů regionální politiky.
7.	Způsob plnění (ex-post)	1) Průběžné monitorování činností a dílčí spolupráce s MV na novele zákona č. 128/2000 Sb. (o obcích) zavádějící nový institut společenství obcí . Nutné rozvíjení tohoto nového nástroje do budoucna vč. větší motivace. Systémová preference při jejich financování prostřednictvím národních a evropských zdrojů. Jejich zapojení do integrovaných nástrojů. 2) Implementace Koncepce Smart Cities (několik Karet opatření podporuje téma efektivního fungování veřejných služeb). 3) Spolupráce s MF a na řešení potřeb uhelných regionů - např. větší zacílení výzev v OP reflektující specifické potřeby krajů, nebo nastavení kritérií výzev tak, aby automaticky nedocházelo k vyřazování těchto krajů. 4) Pokračování ve společných aktivitách s MV v oblasti aktualizace standardů veřejných služeb .
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	legislativní úprava
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	MMR by mělo zpracovat sídelní strukturu ČR včetně hierarchizace sídel pro potřeby regionální politiky a územního plánování.
8.	Způsob plnění (ex-post)	Ve spolupráci s MMR – OÚP a kraji byl na základě dat SLDB aktualizován materiál „Centra osídlení ČR – Vymezení vyšších a středních center a metodický postup pro vymezení nižších a malých center (2. vydání)“.

	S účinností nového stavebního zákona od 1. 7. 2024 byla metodika aktualizována a MMR vydalo její 3. vydání.
Měřitelný (-é) výstup (-y)	vymezení center osídlení vyšší a střední kategorie; metodický postup pro vymezení nižších a malých center
Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	dokončeno; 100 %

Územní dimenze (bez integrovaných nástrojů)

č.	Název opatření	Do budoucna bude nutné provést revizi stávajícího pojetí územní dimenze : plošně pokrýt celé území ČR v hierarchii dle měřítka řešených projektů/problémů, netříštit témata (lokální: venkov a periferní oblasti – CLLD, celoměstské: menší města / městské části – CLLD+, metropolitní: největší metropolitní oblasti – ITI). V souvislosti s formováním podoby nové politiky soudržnosti EU bude nezbytné zakotvit územní dimenzi pro správné zacílení fondů EU.
10.	Způsob plnění (ex-post)	1) Probíhala finalizace realizace ITI a IPRÚ , v období 21–27 vznikl už jeden nástroj (ITI), hodnocení 13 integrovaných strategií. 2) CLLD – v programovém období 14–20 dokončeno 500 integrovaných projektů (ESF), 351 projektů (EFRR), 3 356 projektů (EZRFV), v období 21–27 dokončeno schvalování koncepčních částí všech 180 SCLLD a započítí procesů schvalování programových rámců, podpora implementace CLLD (např. Platforma CLLD). 3) Zahájení pilotního testování nástroje CLLD-U v městském prostředí (města nad 25 tis. obyv.) - podpora 10 městských MAS z OP Z+. Po úspěšném „odpilotování“ rozšířit tento koncept i pro ostatní města vč. územně členěných statutárních měst (tedy vč. jejich městských částí).
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	integrované nástroje
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	MMR se musí zasadit, aby podněty a doporučení pro provádění systémových změn regionálního rozvoje, vč. integrovaných nástrojů byly i nadále diskutovány , respektovány a předávány prostřednictvím existujících platform (např. jednotlivé platformy NSK, RSK).
11.	Způsob plnění (ex-post)	Pravidelná jednání RSK v krajích a NSK na národní úrovni, nastaven systém fungování obou platform. Aktuálně probíhá diskuse nad budoucí podobou fungování NSK a RSK.
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	platformy (RSK, NSK)
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	Důraz musí být také kladen na větší vzájemnou informovanost o aktivitách mezi RSK a MMR . Tyto informace pak předávat ŘO pro cílené zaměření výzev a sladění harmonogramu pro vypisování integrovaných a individuálních výzev.
12.	Způsob plnění (ex-post)	Pravidelná jednání RSK v krajích a NSK na národní úrovni, nastaven systém fungování obou platform. Aktuálně probíhá diskuse nad budoucí podobou fungování NSK a RSK.
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	počet jednání RSK, NSK
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

Integrované nástroje

č.	Název opatření	Ze strany MMR bude nadále nezbytné poskytovat intenzivní metodickou podporu nositelům integrovaných strategií. Kromě metodické podpory bude nezbytné posilovat koordinační roli v procesu implementace. Pro mapování absorpční kapacity území pro nositele integrovaných nástrojů je důležité, aby MMR intenzivně komunikovalo s řídicími orgány ve smyslu sladění vyhlášení výzev na integrované a individuální projekty . Role prostředníka mezi nositeli integrovaných nástrojů a řídicími orgány se jeví jako nezbytný nástroj v celém procesu implementace.
13.	Způsob plnění (ex-post)	1) Základním prostorem pro nastavování a koordinaci mezi nositeli integrovaných nástrojů a řídicími orgány jsou struktury NSK (komory ITI a CLLD a dále plenum). 2) Jako součást komory CLLD se pravidelně v měsíčním intervalu schází pracovní orgán tzv. Platforma integrovaných nástrojů CLLD. 3) MMR se jakožto prostředník mezi nositeli a ŘO účastní pravidelných setkání měst ITI, která se konají každé 2-3 měsíce. V červenci 2024 došlo k obnově platformy ITI, která bude sloužit jako prostor pro řešení pracovních záležitostí (koordinační role MMR probíhala omezenější formou z důvodu nedostatečných personálních kapacit MMR-ORP a slabému postavení MMR-NOK (gestora Metodického pokynu pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů) při prosazování aplikace integrovaných nástrojů. 4) EUI a URBACT pomáhá budovat kapacity (nejen) nositelů strategií ITI v oblasti strategického plánování a metodických postupů pro realizaci strategií ITI.
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	platformy (RSK, NSK, CLLD, ITI)
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	Díky zpoždění celého procesu hodnocení a schvalování integrovaných nástrojů se dá očekávat, že nositelé budou přistupovat ke změnam jednotlivých strategií , zejména v posunech finančního plánu. Dá se očekávat, že může být ohroženo naplnění milníků stanovených ve strategiích. MMR jako gestor integrovaných nástrojů a jednotlivé řídicí orgány musí počítat s tímto problémem a přizpůsobit své rozhodující a schvalovací procesy . Zdlouhavý proces hodnocení může také poškodit image nositelů integrovaných nástrojů, snížit důvěryhodnost u partnerů až po zpochybnění konceptu integrovaných nástrojů vč. metody LEADER. Důsledkem ztráty důvěry může dojít ke snížení počtu žádostí o podporu integrovaných nástrojů.
14.	Způsob plnění (ex-post)	1) V roce 2021 proběhla evaluace procesů implementace CLLD, jejímiž doporučeními se MMR řídilo při přípravách na programové období 2021+. V případě implementace ITI se vycházelo ze zkušeností s implementací nástrojů ITI a IPRÚ taktéž z programového období 2014–2020. Díky intenzivní komunikaci a koordinaci s jednotlivými resorty a se subjekty IN se podařilo včasné zahájení implementace strategií ITI ze začátku programového období EU 21–27. 2) Na základě zkušeností z hodnocení a schvalování integrovaných strategií v programovém období 2014-2020 byly do programové období 2021-2027 zváženy možnosti zjednodušení a urychlení administrativních postupů. Mezi těmito variantami je zahrnuta digitalizace, automatizace procesů a zlepšení vnitřní i vnější komunikace. Konkrétní opatření, která budou přijata na základě těchto alternativ, by měla pomoci minimalizovat negativní dopady, zvýšit efektivitu procesů hodnocení a schvalování a podpořit úspěšnou realizaci projektů. Administrativní postupy v případě změn strategií se podařilo zjednodušit a jejich administrace probíhá bez větších obtíží.

	Měřitelný (-é) výstup (-y)	integrovane nástroje
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

	č. Název opatření	MMR se musí zasadit o budoucí uplatnění konceptu integrovaných nástrojů po roce 2020 (urbánní integrované nástroje a integrované nástroje CLLD). Bude však nutné eliminovat některé nedostatky stávajícího systému a v případě finanční stránky se méně zaměřovat na evropské dotace ve prospěch národních zdrojů, případně vlastních zdrojů. MMR by se mělo zasadit v diskusi s řídicími orgány o zajištění většího souladu zacílení finančních nástrojů (operační a národní programy) s místními rozvojovými potřebami.
15.	Způsob plnění (ex-post)	1) MMR prosazuje zachování a upevnění stávajícího konceptu CLLD dostupného všem venkovským komunitám. To samé se týká rozvíjení konceptu ITI pro podporu rozvoje metropolitní spolupráce a správy území. 2) Podpora implementace ITI a CLLD (21–27) , pilotní testování nástroje CLLD-U. Zkušenosti s implementací nástrojů pro rozvoj Mo a A (ITI, IPRÚ) a venkova (CLLD) a dalších evaluací (např. výsledková evaluace EU fondů na regionální úrovni, evaluace IN realizovanou NOK EJ, vlastní evaluace ITI) budou zdrojem pro budoucí nastavení IN po roce 2028 (Územní dimenze operačních programů 2028+, SRR 28+, budoucí podpora i z národních zdrojů, která doposud nebyla zakotvena). Vše v kontextu s nastavením budoucí podoby politiky soudržnosti po roce 2028.
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	integrovane nástroje
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

Partnerský přístup

	č. Název opatření	Pro budoucí posilování partnerského přístupu a správné zacílení v rozvoji v území bude i nadále důležitá spolupráce s regiony, městy a obcemi. V souvislosti se zachováním územní dimenze je nezbytné zachování obou platforem, tzv. RSK a NSK. Důležitým aspektem bude i nadále podpora (nejen metodická) meziobecní spolupráce . Zejména se jedná o udržení principu partnerství v městských a venkovských oblastí, zapojování do mezinárodních platforem pro výměnu zkušeností s rozvojem městských oblastí. Pro venkovské oblasti bude i nadále nezbytné podporovat „rozvoj zesponu“, tj. rozvíjet nástroje mobilizace lokálního potenciálu, tedy samotné principy meziobecní spolupráce.
16.	Způsob plnění (ex-post)	1) Partnerský přístup bude upevněn zakotvením MAS jako nositelů komunitně vedeného místního rozvoje a metropolitních a aglomeračních svazků jako nositele nástroje ITI v zákoně č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, 2) Pro posilování partnerského přístupu fungují platformy NSK a RSK . 3) Průběžné monitorování a dílčí spolupráce s MV na novele zákona č. 128/2000 Sb. (o obcích) - společenství obcí. 4) EUI a URBACT pomáhají všem městům vč. Metropolitní oblasti (Mo) a Aglomerací (A) zapojit se do mezinárodní spolupráce s dalšími městy a partnery; v oblasti Smart Cities probíhá pomoc českým městům se zapojením např. do <i>Misí Horizon Europe</i> a další osvětové aktivity (např. Liberec – klimatická neutralita).
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	legislativní úprava; platformy; počet zapojených měst do mezinárodní spolupráce
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

KRAJE

č.	Název opatření	Nepochybně vhodné by bylo ustálení a fungování regionálních inovačních center (RIS3) na úrovni krajů, které jsou v současnosti v různých stádiích vývoje. Absorpční kapacita v mnohých krajích pro tyto aktivity je stále nízká.
17.	Způsob plnění (ex-post)	Ve většině krajů došlo k založení inovačního centra, jako samostatné instituce, nebo téma podpory inovací bylo ukotveno pod agendu krajského úřadu (např. Kraj Vysočina). Činnosti inovačních center, zejména podpora inovačních a výzkumných center v souvislosti s podporou malého a středního podnikání s cílem rozvíjení krajského inovačního potenciálu, byly financovány z výzev Smart Akcelerátor financovaných z OP VVV a OP JAK. Posledním krajem, kde vznikne krajské inovační centrum, bude Karlovarský kraj. Strategický projekt byl schválen v roce 2021 a zařazen i do Plánu spravedlivé územní transformace. V červnu 2024 bylo rozhodnuto o poskytnutí dotace z OPST pro výstavbu. Se zahájením provozu inovačního centra se počítá v roce 2027 (zde).
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	regionální inovační centra
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	Pro účinnější vyhodnocování implementace SRR bude nezbytné vytvořit doporučení krajům, aby určitá témata v SRR ČR dále rozpracovaly v krajských strategiích . Důležité bude posílit vzájemnou informovanost mezi kraji a MMR v mapování činností krajů a provázanosti krajské regionální politiky s národní úrovní .
18.	Způsob plnění (ex-post)	Územní priority SRR byly postupně krajskými samosprávami zapracovány jak do krajských strategií, ale i v některých případech zohledněny v nastavení podporovaných aktivit v krajských dotačních titulech. Řada krajů si jako součást krajské regionální politiky „vzala za své“ téma HSOÚ, se kterým dále pracuje i pro účely regionální politiky na krajské úrovni. Pravidelná informovat mezi MMR a kraji probíhá prostřednictvím platformy regionálních stálých konferencí.
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	doporučení; platformy
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	Pro formování budoucího strategického rozvoje kraje se jeví jako možnost využít aktivity a činnosti RSK . RSK je možné využít jako platformu pro řešení regionálních potřeb, řešení rozvojových problémů, priorit vč. návrhů intervencí a jejich implementaci. RSK jsou v tuto chvíli bez právní subjektivity, bude potřeba lépe ukotvit systém RSK pro zvýšení jejich vlivu.
19.	Způsob plnění (ex-post)	Platforma RSK si v řadě krajů postupně vybudovala své místo v území, kde dochází k provazování národních a krajských témat regionálního rozvoje, nad rámec implementace EU fondů. Část krajů využívá platformu i pro tvorbu krajských strategií, případně i pro implementaci strategie RE:START a OPST („uhelné kraje“).
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	platformy RSK, NSK
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

č.	Název opatření	Při budoucím rozvoji metropolitní spolupráce a metropolitní správy iniciovat ze strany MMR debatu související s přenesením některých kompetencí kraje/obce na nižší/vyšší úroveň za účelem zefektivnění řízení.
20.	Způsob plnění (ex-post)	1) Realizace výzkumných potřeb (TAČR) v tématu metropolitní rozvoj a spolupráce. 2) Spolupráce s MV a územními partnery při hledání cesty pro podporu metropolitního spolupráce. Posouzení možnosti využití mechanismu společenství obcí při nastavení metropolitní spolupráce. 3) Novela zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (zakotvení metropolitního / aglomeračního svazku za účelem realizace nástroje ITI).
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	legislativní úprava
	Stav (dokončeno, probíhá) a míra realizace (%)	probíhá; 50 %

Zdroj: MMR, Odbor regionální politiky; vlastní zpracování.

6 NÁVRH OPATŘENÍ, KTERÉ JE NUTNO PROVÉST PŘI PODPOŘE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE V PŮSOBNOSTI ÚSTŘEDNÍCH SPRÁVNÍCH ÚŘADŮ, VČ. DOPORUČENÍ PRO PODPORU REGIONÁLNÍHO ROZVOJE V PŮSOBNOSTI KRAJŮ A OBCÍ

Návrhy opatření se týkají zbývajících období platnosti SRR 21+, s přesahem do roku 2030. Opatření budou vyhodnocena v roce 2031 v další **Zprávě o uplatňování SRR 2028–2035**.

Pro podporu rozvoje obcí, měst a regionů bude nutné kromě regionální politiky koordinovat a sledovat **dopady sektorových politik**. V současné době je přijímaná skutečnost, že některé sektorové politiky mají daleko větší regionální dopady než samotná (explicitní) regionální politika (Blažek, Uhlíř 2020). Ve většině případů však regionální dopady při tvorbě nebo aktualizaci sektorových politik nejsou zamýšlené a často dokonce ani známé. To znamená, že se nesleduje územní alokace podpory a její dopad na regionální disparity. Sledování a zakomponování regionální dimenze do sektorových politik, tj. zohlednění specifických potřeb konkrétních regionů, by umožnilo dosáhnout daleko větších synergií mezi těmito politikami ve prospěch regionálního rozvoje.

Významný regionální dopad mají nicméně téměř všechny sektorové politiky, jako je např. **aktivní politika zaměstnanosti, podpora velkých investic** (investiční pobídky), **podpora malého a středního podnikání, dopravní, bytová, energetická, zemědělská** nebo i „nefinanční“ politika, jako je **antimonopolní politika** (*pozn.: čím intenzivněji se provádí antimonopolní politika, tím více jsou v dané ekonomice brzděny koncentrační tendence, což má přímé implikace na regionální rozvoj*).

Obrovské regionální dopady má i systém **pravidel financování místní a regionální správy** (tzv. rozpočtové určení daní – RUD). Ve spojitosti s podporou malého a středního podnikání, jako jednoho ze základních stavebních kamenů regionálního rozvoje, současný systém nastavení RUD obce nemotivuje, spíše brzdí k větší podpoře podnikání vč. smysluplných vztahů mezi obcemi a firmami. Z finančního hlediska má významné regionální dopady také podoba a nastavení **daňového mixu**. Dnešní podoba daňového mixu více zatěžuje nízkopříjmové práce (zaměstnanec s nízkými příjmy), regresivní zdanění OSVČ (nízkopříjmoví živnostníci s reálně vysokými náklady) a také regresivní daň z majetku.

Důležitou předpokladem ve prospěch regionálního rozvoje má také **struktura a nastavení financování veřejné správy**, podoba **územně správního členění** nebo **majetkové vypořádání mezi státem a samosprávami**.

Rozvoj regionů bude do budoucna také ovlivněn řadou **strategických investic** (nejen státu) v oblasti dopravy, datové infrastruktury a digitalizace, energetiky, dostupného bydlení, trhu práce, vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací.

Dopady na regiony budou mít i **vnější faktory a megatrendy** (Strategický rámec ČR 2030), které přesahují hranice ČR a mají evropský i globální charakter.

Následující **výčet opatření pro budoucí podporu rozvoje regionů** směřuje do oblastí **regionální politiky**, kde má MMR významnou roli při jejich prosazování a realizaci. Součástí výčtu opatření jsou i **doporučení pro kraje a obce**.

Tab. Návrh opatření (2024), která je nutno provést při budoucí podpoře regionálního rozvoje v působnosti dotčených ústředních správních úřadů, návrh doporučení pro podporu regionálního rozvoje v působnosti krajů a obcí.

ÚSTŘEDNÍ ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY		
č.	Název opatření	Po více než 20 letech platnosti vypracovat první vyhodnocení dopadů a naplňování cílů regionální politiky v ČR (vhodnost původního nastavení, naplňování cílů a dopadů zákona č. 248/2000 Sb. a jejich relevance; hledání efektivnějšího řešení vč. návrhů dalšího postupu budoucí právní úpravy vč. cílů a nástrojů pro podporu konvergence a pólů růstu; zpracování analytických podkladů) pro nastavení systému podmínek a řízení regionální politiky vč. rozhodování o podobě a nastavení politiky soudržnosti po roce 2028.
1.	Garant	ústřední orgán státní správy
	Bližší specifikace	MMR – ORP; zástupci územních partnerů (obce, kraje)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	závěrečná zpráva, dílčí výstupy
č.	Název opatření	Nadále pokračovat v integraci, prosazování a hodnocení přístupu Territorial Impact Assessment (TIA) , např. v podobě metodických doporučení, v legislativních pravidlech vlády a RIA, vč. celkového uchopení a implementace TIA do ostatních (sektorových) politik a nástrojů s cílem cílené podpory rozvoje území. Sledování regionální (územní) dimenze v sektorových politikách umožňuje dosáhnout daleko větších synergií mezi sektorovými politikami a regionální politikou ve prospěch regionálního rozvoje.
2.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR – ORP, MPO, MD, MŠMT, MZe, MV, MPSV, MZd, MF, MK, MŽP, ÚV; zástupci územních partnerů (kraje)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	metodika; počet osvětových a vzdělávacích akcí
č.	Název opatření	Pokračování a zesílení spolupráce ústředních orgánů státní správy (meziresortní spolupráce) pro větší sladění a synergií v procesu tvorby národních politik a jejich nástrojů, vč. hodnocení regionálních (územních) dopadů ve prospěch regionálního rozvoje. Tělesem pro intenzivnější meziresortní spolupráci může být např. Výbor pro regionální politiku .
3.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR, MPO, MD, MŠMT, MZe, MV, MPSV, MZd, MF, MK, MŽP, ÚV
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	počet zasedání Výboru
č.	Název opatření	Otevřít diskusi a navrhnout možnosti řešení podpory (nejen finanční) pro regionální centra krajů a jejich zázemí , tzv. střední města (označená jako regionální centra dle SRR 21+) vč. měst, která nejsou součástí integrovaných nástrojů, pro zajištění komplexního rozvoje, tak, aby mohla plnit stabilizační roli center v regionech ČR.
4.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR, MPO, MV, MF, MŠMT, MPSV, MZd, MD; zástupci územních partnerů (kraje, obce); akademický sektor; odborná veřejnost
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	finanční a nefinanční nástroj (-e) podpory
č.	Název opatření	Pokračovat a nadále rozvíjet koncept integrovaných nástrojů na podporu venkovských a městských oblastí (CLLD, ITI) v souvislosti s přípravou nového programového období EU po roce 2028. V souvislosti s integrovanými nástroji a jejich platformami rozvíjet, příp. modifikovat stávající platformy (např. NSK, RSK) pro implementaci

		integrováných nástrojů, podpory partnerského přístupu státu a území. Do tvorby strategií a činnosti platforem je nezbytné zapojit další významné aktéry regionálního rozvoje v území, jakou jsou např. církevní organizace a regionálně významné neziskové organizace.
5.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR – ORP, IROP; MPO, MD, MŠMT, MZe, MV, MPSV, MZd, MF, MK, MŽP, ÚV; zástupci územních partnerů (kraje)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	vyhlášené výzvy nositele IN; počet integrováných projektů v realizaci; počet zasedání

č.	Název opatření	Hledání a prosazení systémových řešení a nástrojů pro podporu udržitelného rozvoje metropolitních oblastí a aglomerací v ČR, vytvořit společnou informační základnu pro rozhodování a plánování funkčních městských oblastí. Součástí řešení je i hledání jiných finančních zdrojů nad rámec politiky soudržnosti a národních podpor. Koncentrace na funkční městské oblasti přináší přidanou hodnotou pro politiku soudržnosti, ale je i veřejným zájmem ČR rozvíjet tyto oblasti ve prospěch regionálního rozvoje.
6.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR, MV, MF, ČSÚ; zástupci územních partnerů (obce, kraje, nositelé strategií metropolitních oblastí a aglomerací)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	legislativní úprava (-y); finanční a nefinanční nástroj (-e) podpory; datová sada

č.	Název opatření	Hledání a prosazování systémové podpory pro Regionální centra a jejich venkovské zázemí a Hospodářsky a sociálně ohrožená území v politikách a nástrojích na národní úrovni s cílem konvergence těchto regionů vůči bohatým regionům a v souladu s cíli strategie regionálního rozvoje ČR. Součástí je i jednotné metodické vymezení venkovského zázemí regionálních center.
7.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR, MPO, MD, MŠMT, MZe, MV, MPSV, MZD, MF, MK, MŽP, ÚV; zástupci územních partnerů (obce, kraje)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	legislativní úprava (-y); finanční a nefinanční nástroj (-e) podpory; národní politiky

č.	Název opatření	Pokračovat v propagaci (osvětová, mediální) a podpoře měst , vč. nositelů strategie metropolitních oblastí a aglomerací, při zapojování do mezinárodních projektů a sítí (např. EUI, URBACT) a ostatních územních partnerů do přímo řízených programů EU nebo programů evropské územní spolupráce. Nutné bude hledání cest, jak systémově podporovat jazykové dovednosti pracovníků měst a obcí.
8.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR – ORP, EÚS, mezinárodních vztahů; zástupci územních partnerů (obce, kraje, dobrovolné svazky obcí, společenství obcí)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	Počet osvětových a mediálních akcí; počet partnerství

č.	Název opatření	Pokračovat v posilování institucionální kapacity, center pro poskytování informací, poradenství, sítí a absorpční kapacity pro podporu rozvoje měst a venkovských oblastí např. v oblastech veřejných zakázek, dat a datových modelů, sdílení praxe, setkávání s mezinárodními odborníky a dalšími městy. Součástí jsou i průběžné metodické, vzdělávací a osvětové akce ze strany MMR pro regionální partnery.
9.	Garant	ústřední orgány státní správy

	Bližší specifikace	MMR – sekce strategií a analýz regionální politiky a politiky bydlení; evropských a národních programů; veřejného investování a výstavba a sociálního začleňování
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	počet školení, seminářů, fór; počet sítí pro přenos informací

č.	Název opatření	Pokračovat v implementaci a monitoringu priorit Národní RIS3 strategie jako konceptu podpory VaVal na národní a regionální (krajské) úrovni. S tím souvisí i vyjednávání o větším zacílení budoucích EU fondů po roce 2028+ na podporu priorit (horizontální, vertikální) a RIS misí pro řešení dopadů velkých společenských výzev s větším propojením se strategiemi na národní a krajské úrovni. Nezbytné je více atraktivnit podmínky pro podporu technologických center jako součást aktuálního nastavení systému investičních pobídek.
10.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MPO, MMR, MŠMT, ÚV, zástupci územních partnerů (kraje)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	finanční alokace na podporu konkrétních domén

č.	Název opatření	Rozvíjet vyšší formy spolupráce obcí v podobě společenství obcí pro realizaci meziobecní spolupráce ve funkčních územích a spolupráce v metropolitních oblastech a aglomeracích s cílem zajištění veřejných služeb v území ve prospěch regionálního rozvoje.
11.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MV, MMR, MF, MŽP, MŠMT, MPSV, MD, MPO ve spolupráci s ostatními orgány státní správy; zástupci územních partnerů (obce, kraje)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	agendy pro zajištění veřejných služeb v území; počet sdílených úředníků

č.	Název opatření	Pokračovat v diskusi s MF a MPO ve věci posílení role, kompetencí a organizační struktury Národní rozvojové banky pro provádění a zabezpečení nejen strategických investic státu, ale také obcí, krajů a ostatních partnerů důležitých pro rozvoj území (např. NNO, církve). Role NRB může být např. ve větší nabídce finančních nástrojů pro zajištění investičních potřeb obcí, měst a regionů vč. financování inovativních a experimentálních projektů ("záruka developerům"). Případně NRB může být i centrálním bodem pro vznik fondu na podporu rozvoje brownfieldů a sanací území. U finančních nástrojů bude nutné vytvořit na národní úrovni jednotný "komunikačně-podpůrný uzel", který by poskytoval samosprávám a ústředním orgánům státní správy řady služeb v souvislosti s využíváním finančních nástrojů (koordinační, edukační, poradenské služby).
12.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR, MPO, MF, NRB, Czi; zástupci územních partnerů (obce, kraje, NNO)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	finanční nástroj (-e) podpory

č.	Název opatření	Hledat systémové řešení pro podporu obcí a měst v projektové a předprojektové přípravě investičních záměrů (např. bydlení, brownfieldy, příprava technické infrastruktury, zajištění služeb) vč. podpory know-how, finančních zdrojů, přístupu Design & Build, EPC a Performance Design & Build v evropských, národních a jiných programech podpory.
13.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR, MPO, MF, MŠMT, MPSV, MZd, MD; zástupci územních partnerů (obce, kraje, NNO)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	finanční a nefinanční nástroj (-e) podpory

č.	Název opatření	Dokončení diskusí a následné vypracování a předložení novely stavebního zákona v oblasti územního plánování s cílem budoucí koncepční změny (reformy) územního plánování. Změny musí vést k větší efektivitě dohody v území s cílem podpory akceschopnosti a konkurenceschopnosti měst a obcí a státu jako celku.
14.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR-OÚP ve spolupráci s dotčenými resorty, se zástupci soudní moci, územních partnerů, akademického sektoru, developerů a profesních skupin
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	analýzy; legislativní úprava

č.	Název opatření	Otevřít odbornou diskusi k zahrnutí konceptu ESG v souvislosti s podporou udržitelných investic ve veřejném sektoru s důrazem na samosprávy podporované z EU fondů po roce 2028. Impulsem může být diskuse nad revizí a fungováním nástroje MA21 (gesce MŽP).
15.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR, MF, MŽP, MPO; zástupci územních partnerů (obce, kraje)
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	finanční a nefinanční nástroj (-e) podpory

č.	Název opatření	Pokračovat ve sledování, implementaci a aktivním zapojování do globálních a evropských trendů vč. aktivit na půdě OSN, OECD, EU PRES a jiné, které mohou mít zásadní vliv na rozvoj českých obcí, měst a regionů (např. témata Territorial Agenda 2030, Rural Pact, New Urban Agenda, Just Transition Platform).
16.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR, MV ve spolupráci s územními partnery
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	počet reportů z mezinárodních akcí

č.	Název opatření	Pokračovat v rozvoji datového skladu a Regionálního informačního servisu MMR (RIS) pro sběr, vyhodnocení a prezentaci regionálních dat (open dat) pro potřeby vyhodnocování nástrojů a politik regionálního rozvoje na národní úrovni. Součástí je i rozvoj Informačního systému projektových záměrů (ISPZ) pro sběr a správu projektových záměrů (absorpční kapacity). Ve spolupráci s ústředními orgány státní správy rozvíjet informační systém pro budoucí evidenci a stav čerpání Národního plánu obnovy, Modernizačního fondu a případně jiných finančních zdrojů.
17.	Garant	ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	MMR ve spolupráci s ostatními orgány státní správy
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	datový sklad

OBCE

č.	Název opatření	Nepodceňovat a dostatečně využívat nástrojů fiskální decentralizace obcí (daň z nemovitých věcí, místní poplatky), aktualizovat finanční realitu služeb , a to vše s ohledem i na socioekonomickou situaci občanů dané obce, případně socioekonomickou situaci daného regionu. Zároveň více využívat finanční nástroje namísto dotační podpory pro naplňování investičního potenciálu obcí. To vše s cílem větší přípravy projektových záměrů a zvýšení spolufinancování na realizaci nejen investičních projektů.
18.	Garant	obce
	Bližší specifikace	obce
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	zůstatky financí na bankovních účtech obcí; dluh obcí

KRAJE

č.	Název opatření	Více zohledňovat a propojovat územní rozměr vč. role integrovaných nástrojů, priorit SRR ČR, RIS 3 strategie daného kraje a metodiky přípravy veřejných strategií do strategie územního obvodu kraje podle zákona č. 248/2000 Sb. Ve spolupráci s MMR a územními partnery hledat vhodný model pro efektivní využití stálých konferencí (zejména RSK) s cílem začlenění do systému řízení podpory rozvoje regionů.
19.	Garant	kraje; ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	kraje; MMR-ORP
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	počet osvětových, metodických akcí, školení, seminářů; počet zasedání RSK

č.	Název opatření	Nadále pokračovat a rozvíjet vzájemnou informovanost mezi kraji a MMR v provázanosti a synergiemi krajských regionálních politik s národní úrovní při podpoře rozvoje regionů.
20.	Garant	kraje; ústřední orgány státní správy
	Bližší specifikace	kraje; MMR-ORP
	Měřitelný (-é) výstup (-y)	počet jednání; počet osvětových, metodických akcí, školení, seminářů

Zdroj: MMR, Odbor regionální politiky; vlastní zpracování.

7 POSOUZENÍ VLIVU KONCEPČNÍCH DOKUMENTŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY A STRATEGIÍ ROZVOJE ÚZEMNÍCH OBVODŮ JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ NA UPLATŇOVÁNÍ SRR 21+, VČ. VYHODNOCENÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Všechny strategie územního obvodu kraje podle § 12 zák. č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, jsou na základě podporovaných témat v souladu se SRR 21+. Strategie územního obvodu kraje vytvářejí kraje v samostatné působnosti.

V průběhu tvorby SRR 21+ byly kraje od počátku partnersky zapojeny do celé přípravy národní strategie. Na základě průběžného monitoringu a pravidelného setkávání MMR s kraji se územní priority SRR 21+ postupně zapracovávají do krajských strategií, ale i v některých případech jsou zohledňovány v krajských dotačních titulech. Řada krajů si jako součást krajské regionální politiky „vzala za své“ téma podpory rozvoje HSOÚ, se kterým dál pracuje i na krajské úrovni. Pravidelná informovanost mezi MMR a kraji probíhá prostřednictvím platformy RSK.

Z hlediska podporovaných témat je SRR 21+ v souladu s vybranými koncepčními dokumenty veřejné správy s celostátním zaměřením, kterými jsou:

- Dopravní politika ČR 2021–2027 s výhledem do roku 2050;
- Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030;
- Strategie podpory malých a středních podniků v ČR 2021–2027;
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+;
- Klientsky orientovaná veřejná správa ČR 2030;
- Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030 [akt. 2020];
- Strategický rámec Česko 2030;
- Strategický rámec cirkulární ekonomiky ČR 2040 („Cirkulární Česko 2040“).

Dokument nemá negativní dopady na životní prostředí a veřejné zdraví.

8 ZÁVĚR**A)**

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, jako nástroj strategického charakteru, je v polovině své platnosti. Vzhledem k tomu, že plánové aktivity obsažené v akčních plánech jsou z velké části vázané na financování z EU fondů, je ještě brzo hodnotit reálné plnění aktivit, případně (reálné) dopady do území. **Většina aktivit** obsažených v akčních plánech za jednotlivé územní cíle **je ve fázi průběžného plnění** tzn., že byly min. vypsaný výzvy z programů EU fondů 21+ pro předložení projektů. Na plnění aktivit je však patrný vliv zpožděné implantace EU fondů a také dopad posunu výzev na některé aktivity, které jsou financovány z nových dotačních zdrojů, např. Národní plán obnovy nebo Modernizační fond. V následujících letech budou podpořené projekty realizovány a přispějí tak k plnění územních cílů aktivit. Cílem MMR bude po zbývajícím dobu platnosti SRR 21+ posunout realizaci některých aktivit, které doposud nebyly realizovány, jako je např. problematika rozvoje území bývalých vojenských újezdů.

Velký posun byl zaznamenán také u aktivit, které nejsou vázané na financování z EU fondů. Jedná se o aktivity, které mají strategický, legislativní nebo plánovací charakter. Ty jsou předpokladem pro vytvoření podmínek následného rozvoje, např. úpravy zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje nebo zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, dále metodický postup při práci se sídelní strukturou pro účely strategického rozvoje a územně plánovací činnosti. Důležité je si uvědomit, že se jedná o aktivity, které jsou dlouhodobého charakteru a budou vyžadovat čas pro své etablování v systému fungování regionální politiky a obecně prostorového plánování. Řešení aktivit spíše podhaluje, že **klíč k řešení řady problémů regionů nespočívá v izolovaných aktivitách nebo v jednorázové dotační podpoře, ale bude to vyžadovat koordinovaná řešení (systémové kroky) napříč ministerstvy a jejich politikami často za přispění ze strany krajů, případně obcí.**

Po zbývajícím dobu platnosti SRR 21+ nejsou navrhovány žádné věcné změny. Dílčí změnou prošla aktualizace státem podporovaných regionů. Území označená jako „Hospodářsky a sociálně ohrožená území“ budou rozšířena o **7 nových správních obvodů ORP (Bílina, Kopřivnice, Aš, Jaroměř, Třinec, Jindřichův Hradec, Česká Lípa)**, které se nově propadly do dolního kvartilu výsledků hodnocení určujícího agregovaného indikátoru. **Aktuální podoba státem podporovaných regionů je součástí navrženého usnesení vlády.**

Vzhledem k aktuálním diskusím nejen o budoucí podobě politiky soudržnosti, ale i globálním trendům a budoucím výzvám, kterými bude čelit Evropa i ČR, je vhodné vládě sdělit, jak si MMR představuje **podobu budoucí SRR 28+ a jaká témata by měla identifikovat jako ta s územním dopadem a ta následně řešit** (str. 17).

B)

Z celkového **hodnocení pozice českých regionů**, zejména v ekonomické oblasti vůči regionům Visegrádské čtyřky, dosahují české regiony nejvyšších hodnot hodnocených ukazatelů. Z pohledu srovnání s regiony v Německu nebo Rakousku se české regiony přibližují jejich úrovni jen velmi pozvolna. Růst českých regionů byl v posledních 20 letech převážně postaven na levné a dostupné pracovní síle, investicích do infrastruktury, zejména dopravní, a vysoké zaměstnanosti s nízkými mzdami. Následování tohoto ekonomický modelu, který má silné dopady na rozvoj regionů, se podle řady expertů již přežilo. **Řada českých regionů, nejen NUTS 2 Severozápad, upadá do pasti středních příjmů, které jsou předstupněm pádu mezi tzv. regiony v rozvojové pasti.** Tento fakt je také umocněn tím, že u Ústeckého a Karlovarského kraje dochází u vybraných ekonomických a sociálních ukazatelů k divergenčním tendencím.

Dlouhodobá strukturální zaostalost v ekonomické a sociální oblasti v „uhelných krajích“ a **hospodářsky a sociálně ohrožených územích se může přelít do dalších českých regionů a stát se zásadní brzdou jejich dalšího rozvoje, což pak může začít platit i o ČR jako celku.** Zároveň tyto regiony budou čelit neodvratným vnějším trendům s regionálně odlišnými dopady, jakými jsou zelená a digitální transformace. Proto musí být cílená podpora zaostalých území propojena s výše uvedenou duální, možná i vícevrstvou transformací. **Dlouhodobé**

neřešení zaostávání regionů vede k nárůstu sociálních a vzdělávacích nerovností, omezuje sociální mobilitu a snižuje rovnost šancí u lidí. Regionální nerovnosti negativně dopadají také na institucionální a společenskou důvěru. **Znaky vzrůstající nedůvěry** se odrážejí ve volebních výsledcích, které jsou charakteristické nízkou volební účastí a volbou „populistických“ stran. Zároveň v českém prostoru zcela chybí debata o územních dopadech transformace na tento typ regionů. **Výzvou pro ČR bude spojení zelené a digitální transformace s rozvojem těchto typů znevýhodněných regionů.**

Pro řešení problémů obcí, měst a regionů nebudou intervence samotné regionální politiky dostatečné a bude potřeba ji koordinovat s dalšími sektorovými politikami, zajistit jejich provázanost a vyhodnocovat dopady jejich vzájemného působení v území. Některé sektorové politiky mají daleko větší regionální dopady než samotná (explicitní) regionální politika. Zde budeme postupovat v souladu s konceptem „nepoškozovat politiku soudržnosti“ raženým na evropské úrovni, po přenesení na národní úroveň pak „nepoškozovat regionální politiku“. Při budoucím nastavení sektorových (obecně veřejných) politik, ať už půjde jen o částečné změny nebo zásadnější reformy, bude nutné více **zohledňovat jejich regionální dopady. Respektování specifických potřeb regionů by umožnilo dosáhnout daleko větších synergií mezi jednotlivými sektorovými (veřejnými) politikami ve prospěch regionálního rozvoje.** To vyžaduje větší politickou odvahu, ale i větší a provázanější komunikaci mezi jednotlivými sektorovými politikami.

Příkladem mohou být obsahově blízké a vzájemně navazující resortní politiky s velkým dopadem do území. Jedná se o úzké **propojení sociální a vzdělávací politiky, které jsou provázané i s tématem exekucí.** Například ukazatel vzdělávací neúspěšnost, která je silně mikroregionálního charakteru, je ve velké korelaci s exekucemi rodičů (destabilizující chudoba) a může být zásadní překážkou pro budoucnost dětí. Podobným příkladem vzájemné provázanosti politik může být nastavení **podoby daňového mixu a dávkového systému.** Aktuálně nastavený daňový systém nestimuluje rozvoj regionů a obcí a spíše motivuje lidi k pobírání dávek a vzniku tzv. „šedé ekonomiky.“ Vzájemnou provázanost mají i **investiční a dotační politika** (nejen) státu. Stále přetrvávající resortní řízení EU fondů a národních dotací s minimálním vyhodnocením územních dopadů a plánováním, vede k neefektivnímu řízení a zacílení veřejných zdrojů.

Důležitou podmínkou pro úspěšný regionální rozvoj je **struktura a financování veřejné správy, ale také podoba územně správního členění.** Velkou výzvou pro stát je překonání extrémní atomizace (fragmentace) územních samospráv, např. v podobě většího využití meziobecní spolupráce ve formě společenství obcí.

Nástrojem s velkými regionálními dopady má i **systém pravidel financování obcí a krajů,** tzv. rozpočtové určení daní (RUD). Ve spojitosti s podporou malého a středního podnikání, jako jednoho ze základního stavebního kamene regionálního rozvoje, současný systém pravidel financování nemotivuje, spíše brzdí, obce ve snaze o větší podporu podnikání vč. oboustranně prospěšných vztahů mezi obcemi a firmami. Zároveň aktuální podoba RUD neodráží strukturální zaostalost a potřeby investic.

Rozvoj regionů budou do budoucna také ovlivňovat **velké strategické investice,** a to nejen státu, ale i **megatrendy** (např. zelená a digitální tranzice, využití AI), které přesahují hranici ČR i Evropy. Pro řešení řady těchto výzev mohou sloužit stále podceňované a málo využívané soukromé investice nebo různé typy finančních nástrojů.

Za účelem koordinace resortních politik napříč ministerstvy ve prospěch regionálního rozvoje byl na vládní úrovni zřízen **Výbor pro regionální politiku.** Jedná se o poradní orgán vlády pro oblast realizace regionální politiky státu a dosahování cílů regionálního rozvoje. Jedním z jeho úkolů bude i nastavení, sledování a vyhodnocování dopadů resortních politik do území.

POUŽITÁ LITERATURA A SEZNAM ZKRATEK

POUŽITÁ LITERATURA

Blažek, J.; Uhlíř D. (2020): *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Univerzita Karlova, Karolinum Press, vydání třetí, přepracované, doplněné.

Diemer, A.; Simona Iammarino, S.; Rodríguez-Pose, A. & Storper, M. (2022): *The Regional Development Trap in Europe*, Economic Geography, DOI:10.1080/00130095.2022.2080655

Evropská komise (2021): *Territorial Agenda 2030*. Dostupné z: <https://territorialagenda.eu/>.

Evropská komise (2021): *Rural Pact (EU Rural vision)*. Dostupné z: https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/index_en.

Ministerstvo pro místní rozvoj (2017): *Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020 (vyhodnocení za roky 2014–2016)*.

Ministerstvo pro místní rozvoj (2019): *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+*. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalni-rozvoje-cr-2021>.

Ministerstvo pro místní rozvoj (2021): *Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2021–2022*. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalni-rozvoje-cr-2021/akcni-plan-srr-21-22>.

Ministerstvo pro místní rozvoj (2022): *Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2023–2024*. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalni-rozvoje-cr-2021/akcni-plan-srr-23-24>.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2021): *Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021–2027 (Národní RIS3 strategie)*. Dostupné z: <https://www.ris3.cz/analyzy-a-dokumenty/zakladni-dokumenty>.

Organizace spojených národů (2020): *New Urban Agenda*. Dostupné z: <https://habitat3.org/the-new-urban-agenda/>.

Úřad vlády (2017): *Strategický rámec Česko 2030*. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/>.

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM ZKRATEK

AI	Artificial Intelligence, umělá inteligence
CLLD	Community-led Local Development
CLLD-U	Community-led Local Development - Urban
Czi	CzechInvest
ČSÚ	Česká statistický úřad
ČTU	Český telekomunikační úřad
DG AGRI	Directorate-General for Agriculture and Rural Development
DGTC	Directors-General on Territorial Cohesion
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESG	Environmental, social, and governance
ESI fondy	Evropské strukturální a investiční fondy
ESPON	European Observation Network for Territorial Development and Cohesion
EU	Evropská unie
EUI	European Urban Initiative
EU PRES	Předsednictví Rady Evropské unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FN	Finanční nástroj
GIS	Geografický informační systém
HSOÚ	Hospodářsky a sociálně ohrožená území
IDZ	Implementace dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy kraje

IN	Integrované nástroje
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
ISPZ	Informační systém projektových záměrů
ITI	Integrated Territorial Investments
MA 21	Místní Agenda 21
MAP	Místní akční plány
MAS	Místní akční skupina
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MICE	Mezinárodně používaná zkratka, která se používá pro soubor akcí a událostí. Výraz se skládá z počátečních písmen anglických slov <i>Meetings</i> – setkávání, <i>Incentives</i> – incentiva, <i>Conferences/Congress/Convention</i> – konference/kongresy, <i>Exhibitions/Events</i> – výstavy/akce
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MMR-EÚS	Ministerstvo pro místní rozvoj – Evropská územní spolupráce
MMR-IROP	Ministerstvo pro místní rozvoj – Integrovaný regionální operační program
MMR-ORP	Ministerstvo pro místní rozvoj – Odbor regionální politiky
MMR-OÚP	Ministerstvo pro místní rozvoj – Odbor územního plánování
Mo a A	Metropolitní oblasti a aglomerace
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NDT	Národní dotační titul
NNO	Nestátní neziskové organizace
NOK – EJ	Národní orgán pro koordinaci – Evaluační jednotka
NPO	Národní plán obnovy
NRB	Národní rozvojová banka
NSK	Národní stálá konference
NTCCP	Network of Territorial Cohesion Contact Points
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OP	Operační program
OPAK	Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost
OPST	Operační program spravedlivá transformace
OP Z+	Operační program Zaměstnanost plus
OPŽP	Operační program životního prostředí
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OÚP	Odbor územního plánování
PPS	Purchasing Power Standard (standard kupní síly)
PO	Programové období
PRR19+	Podpora rozvoje regionů 2019+
PRR24+	Podpora rozvoje regionů 2024+
RAP	Regionální akční plán
RDPC	Regional Development Policy Committee
RIA	Regulatory Impact Assessment
RIS	Regionální informační servis
RIS3	Research and Innovation Strategy for Smart Specialization
RSK	Regionální stálá konference

RUD	Rozpočtové určení daní
ŘO	Řídicí orgán
ŘO – IROP	Řídicí orgán – Integrovaný regionální operační program
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SCCLD	Strategy Community-led Local Development
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SO POÚ	Správní obvod pověřeného obecního úřadu
SRR	Strategie regionálního rozvoje
SŽ	Správa železnic
TAČR	Technologická agentura ČR
TIA	Territorial Impact Assessment
TSI	Technical Support Instrument
URBACT	URBACT Knowledge Hub
ÚV	Úřad vlády
V4	Visegradská skupina
VaV	Věda a výzkum
VVal	Věda, výzkum a inovace
WPRUR	Working Party on Rural Policy

PŘÍLOHY

Příloha 1 Hrubý domácí produkt v PPS na obyvatele a v % průměru EU27

Příloha 2 Inovační index

Příloha 3 Index regionální konkurenceschopnosti

Příloha 4 Zaměstnanci v technologicky a znalostně náročných odvětvích

Příloha 5 Hrubý domácí produkt v PPS na obyvatele a v % průměru EU27

Příloha 6 Výdaje na VaV

Příloha 7 Produktivita práce

Příloha 8 Index bytové výstavby

Příloha 9 Index podnikatelské aktivity

Příloha 10 Index sociálního vyloučení

Příloha 11 Počet obyvatel

Příloha 12 Podíl nezaměstnaných osob

